

مه ژين لېره

نه حمده قهرهني

مافی چاپدانه قهیی تنی ل جه م دانهری پاراستیه

ناقئ پهرتووکئ: مه ژین لبه ره

بابه ت: هه لبه ست

نقیسین: نه همه د قهره نی

به رگ: تابلویا هونه رمه ند عه بدلره همان که لحو

چاپ: یه که م - 2017

چاپخانه: چاپخانه ی وه زارته ی په روه رده ه - هه ولیئر

ل ریقه به رییا گشتییا کتیبخانه یین گشتی هه ژمارا سپاردنی (269) یا سالا

(2017) ی پیړا هاتیهدان

ديارى:

بوهر كه سه كي ل گوپيتكا ئه فينيى دا

ديتته پيشمه رگه

بوهر پيشمه رگه كي ل گوپيتكا خه باتى دا

ديتته ئه فيندار

- ئه حمه د قهره نى -

نهف چاپه

نهیی په شیمانم، نه گهر بیژم، کو گهلهك جارن ل نك مه كوردان، چاپكرنا په رتووكی زه همه تتره ژ دانانا وی.

من نهف هزره دكر، چاخی من بزاقا چاپكرنه قهیا چیرۆكه شعرا (مه ژین ل بهره) دای. چونکی ل بهارا (1987) ی من نهف چیرۆكه شیعره ژبو چاپی بهرهف كربوو، لی پهوشین ژیا نا وان رۆژان ری نه ددا به لاق ببیت. لهوما دانیه كا دهستخهت ههر د نا فجهتكا منا كوردهواری دا بوو. و گهلهك جارن من ژ ههقالین نهدهب دۆست را فه دخوهند و گینگه شه ل سهر تاتنه كرن.

ل رۆژا (1988/9/3) ی و ده می شكهستا وی سالی ب درستی په هیین خوه د دلین مه دا برینه خاری. من نهو دهستخهت دگهل هندهك كتیب و دهفته ریین خوه ل گهلیی (ساتی) ی ل بن داربه روه کی فه شارتن و چاقه ریی چاره نقیسه کی نه دیار بووم.

گهلهك جارن من بهیست بوو، كو چو تشت، ل دنیا یی، ژ ناگری جه گهرسو تنی مهستر نیه، لی من نه دزانی كو ههتا چ راده نهو گو تن بكار و ته سیره، ههتا نهو خونجه بهرهم فه شارتی. هنگی من زانی كو بنچالكرنا تشتین عهزیز و خوشتقی چه ندا نه خوهش و ته حله.

هه یام هاتن و هه یان چوون. رۆژه کی نهزی ل گوندی راژان ل ده قهرا ملگه قهر نامه یه كا شاعری هیژا (س. دلژان) ی گه هشته من و تییدا نقیسیبوو: (من ئومیده ده می فه گه ریامه لایی هه وه نه گهر هیشتا تو لویری بی، نهز هۆزانی ته و نهو تشتین دی، و نهو نقیسین دگهل خوه دا بو ته بینم داکو وه كو یه عقووبی یووسف دیتی پشتی دلکوزرینی گهش و قه بییه قه و دهست د ستوی هۆزانا خو یا مشهخت و هندا بووی بوهرینی... مانه باشه ههقالی دلی و دۆستی راست و درستی من ...)

پشتی ساله کئی کو (مه ژین لبه ره) ل من بهرزه بووی، جاره کا دی چاقین من ب دیتنا وی رۆهن بوونه قه. و ب ئالیکاریا هندهك جوامیران من ئەو دا تایپ کرن و (12) دانه ژئی زیراکس کرن. پاشی ل سالا (1990) ی ل چاپخانا خه بات هاته چاپکرن، لی نه گه ههشته دهقهرین ژیری، کو نوکه ل فان دهقهران ئانکو ل باژیری دهوکا رهنگین و دهوروبه رین وی، خوهندن و رهوشه نبیریا کورمانجی یا د گولقه دان و په ره سه ندنه کا پر هیژا و سه روبه ر دا.. کو نه دویره، و ئەز ب هیقی مه کو تییبینی و ره خنه و ره خنه کاریا نقیسه کار و تۆره قانین قی دهقهری دی تشته کی فه ر و پیویست بن ژبو کاره کی ته ده بی یی هۆسا دریژ و تافه گر.

روودانین قی چیرۆکی ههست و بۆچوون و ههلووستین دوو ئەقینداران (خه جی و مسته فا) ی دیار دکهن، کو چهوا د ههقبه ندی بین وان دا، ئەقینیا وهلات، یاخیبوون و ئازریانا ئینسانان، سنۆر شکانن، شاخره نیا چینایه تی، مه زنی ههژا گه ل، ره وایا راستیین ژینی دبنه په یقین سترانا گوڤهنده کا گهرم، گوڤه ندا نه مریا مرۆقایه تی و ئازادیا هۆشیار. و چاخی ئەو دبنه پیشمه رگه ئەقینیا وهلات مه ستر دییت و شوپهش ههرا بهرده وام.

مه ژین لبه ره، ژ پینچ پشکان پیکهاتیه و ب روودانه کا دلته زین دهستپیدکته کو گونده کی کوردستانی دهه ژینیت. د ناڤ وی مه رگه ساتی دا رهوش و سه ربوو ریته مله تی دیاردین و سه ری داقین ئەقینیا دوو عاشقان دیته سه ربارکا دۆزه کا رهوا.. د پشکا دووی دا ههردوو عاشق "خه جی و مسته فا" بریار ددهن کو ئەقینیا خوه یا پاقر د رییه کا پیروژ دا بهن، لهوما قهستا چیاپی دکهن و پشتی هه قرییه کا زۆر و کاودانین سهخت دگه هنه مه فره زه یه کا پیشمه رگه یان. دیاردییت کو (ره شو) نازناقی مسته فایی یه و ژ رییکهستی بین نهیینی بین شوپه شی بوویه. و پیشوهخت دهستویردان وه رگرتیه کو ئەگه ر رۆژه کی بهردلکا وی، خوشکا ئاغایی قاییل بییت، بلا دگه ل خوه بینیت.

د پشکا سیی دا قهرقه شا گوندى و تداره کا بهی و خه مگینیا خه لکی دیار
دبیت و برابین خه جی دکه فنه له پین خوه دا و هه وارا خوه دبه نه نک شیخ تاهری
کو نه و خواستی بی خه جی یه.

د پشکا چاری دا، که سایه تیا شیخ تاهری و ته رتیفا مالا وی و ده سته لاتداریا
دهوله مه ندین باژاری دیار دبیت. هیژا خراب ده ست ب دانانا پیلانه کا مه زن دکه ت
کو چه وای هیژا یاخیووی ژ ناقبهن.

د پشکا پینجی دا، مه فره زه یه کا پیشمه رگه یان (کو نونه ریا شوړه شی دکه ت)
رؤلی خوه بی سهره کی دبینیت و ب نالی ریکخستن و زورانبازی قه ده ست ب
خه باته کا بنه جه و پر زه جمه ت دکه ت. د گهرمیا هه قریکی دا نه ق چیرۆکه ب
خوه تاماده کرن و هوشیاریا هیژا خیری بدوماهی دیت.

پر هز دکم، دهنگوباسین قی ته قینی (مه ژین لبه ره) بگه هته هه موو ده ران،
هه موو دلان.. و ب دووباره کرنا قی بزاقی و هسا هزر دکم نه ز بی دمه زه مبیل
فروشه کی بیکه س و قی ته قینی لبه ره ده رگه هین هه ر چار دینان دگیریم..

هنده ک جاران ژى و هسا هزر دکم کو ب قی بزاقی - بزاقا هه ولدانا چاپکرنه قه یا
(مه ژین لبه ره) - نه زى وى ته قینی د جه ده ده یلم و دکمه ناق بوخچکه کی دا و
گری ددهم، چونکی په رتووک چاپکرن ل بهر چاقین من وه کو سندوقه کی یه، کو
چهند جاران چاپ دبیت، هند جاران وى سندوقی کلیل ددهم. لی هه میناکه ک د
بزاقا گه له کی مه زن و چی دا، نه مازه د قوناهه کا پر وهرچه پ و سپریان دا،
تشته کی گه له ک فوره بیته دیارکرن و شوړه کرن، هه تا پینگاهه ک ژ ریکی بیته
ثاقیتن. گوله ک ژ باغی خه باتی گه ش ببیت. دهنگه ک ژ ناوازا تیکوشینی زیده
ببیت.

جھ و کہ سانین چیرۆکی

- خەجی و مستەفا: دوو ئەفیندارن، ب رح و جان تیکهه لیبوونە.
- ئەبدوللا: مامی مستەفا یە.
- میرخانەغا و عەلی خان و.....
- سیقی: کچا میرخانەغایە.
- حەمەجان: شقانی مالا ئاغایە و برا ماکی عەلی خانی یە.
- حەلیما: دایکا مستەفایە.
- ئەبدوللا: مامی مستەفایە.
- مەلا سیقیدین: مەلای گوندی یە.
- زولف و شەهالا: کچین مەلاینە.
- ژن مەلا و دایکا جانی و دایکا مریەم خانی: سی پیرەژنن .
- حەجی مەمۆ: کوپخی گوندی یە.
- سوۆفی محی: رويسپییە کی گوندی یە.

- شیخ تاهر: شیخی بازاری یه.
- زهرۆ: چاچی کۆچکا شیخی یه.
- خانی: یهك ژ ژنێن شیخ تاهری یه.
- جه میل: خه لکی شاری یه و نها فهحه ویایی گوندی یه.
- خه می: کچا جه میلی یه.
- یه لماز: کورێ شیخ تاهری یه.
- ئەو کۆمێن به شدار: زارۆ، گوندی، کارکه، به هیدار، داوه تی، میتانین شیخی، شوڤیری تراکتوری و ئەو جوتیارین کار دکهن. مه فره زه یه کا پیشمه رگه یان، مه فره زا عه لی خانی.
- جه و شوینین رویدانان: گوندی زیوه، گوندی بازی، چیا، باژیر .

هه و النامه ی کتیب

پشکا یه کی

(1)

هه تافه مه

شهنکه بووکا تهف روناھیی تهشی ریس بوو..
دوی سلیقا په یفستانی
ناوازه کا - ههستا ژنی - فهگیرابوو..
مینا تهفنی تهفنیپرکی
ههر هفت رهنگین
شهوقا گهش دا فه هیلابوو..

* * *

(هیلان .. هیلان
شهوقا گهشا که تیه پیلان
دلّی خه جی کیلان)
* * *

ژین ته رازیه
خه جا دلدار دستک و داره
ههردوو رپه خ لی کوسپ و شیان!!..
تهف ته رازیه، چ پرویگه هه،
ههر کیشانه چاکی و شه ران!!..
* * *

کا ته رازیا لاسهنگ نه بیت؟؟
کا کوژه کی.. بیدل نه بیت؟؟
کا نهو دلّی ماکا خاریی تیدا نه بیت؟؟
* * *

وهک شرینیا گرنژینی بو یاری ژار
خه جی رابوو،
چوو سه ر بانی و
داماتین خوه بین قورمزی

ھەلدانەقە و خرقە کرن بى دەستودار..
 سەر خەلە كىن ھەيقە گە شا
 باگردانى روونشتە خار
 زەندا سپيا بازن تىوەر
 ئاقىتە بەر
 بورجا پىزا، گەردەن كىلا جوانى پەرورە
 پىر ھات ، پىر چوو
 رۆندك كەتنە سەر مەيدانا پومەتى سۆر..
 كۆمتىن دارىن بەر نھالان
 ۋەك سەراپا دوى بارانان
 يارى کرن سەر سونبلىن شەرەكا پۆر!
 زویر و بەتەن، شكىر و چەل
 بوونە سەرىن
 رويسە بەنىن، خوە چەماندىن بو شاهی كۆر
 دنيا شىل بوو،
 دىمەن لىل بوو،
 خەم ھىقىن بوون
 بو قوناغا ھزر لى چووين بى گەھ و دۆر!!
 رەنگ و دەنگىن
 بىرە ۋەرىن زارۆكاتيا برىنەكى..
 پىر نەخشاندىن
 سەر و چاقىن مستەفايى
 ناۋ زقرۆكىن بىدەنگىهكى..!
 * * *
 سىفا برازايا خەجى

دلېره ژ نفشىٰ خانا
زهري كوبر، پهریا جانا
تم كاكلا هزرین زانا
وهك تاووسا سهريٰ سالان تیتته بانا
قىٰ سپیدیٰ
گوندى گهړیا
دویف (مهت) یٰ هات،
گهشته بانى
دهستیٰ خوه سهر ملی دانا:
- مهتا منا شهنګ و شهپال
تو بو دړیژی رۆندکین زهلال؟
ئهغه ریکا مه ههمیانه
مرن هیزا گرئینا دوماهیانه!!
* * *
مینا گولا کهتیه تاگری، خه ج بههتی
دل بوو سیقهك، ژ ناسمانا ب ئهردی کهتی
ئهف شهپالا
پر دهلالا، ب قان حالا
لیٰ بهرزه بووین دهراق و ریٰ
خه م قولگانا خوه پهقاندو رابوو سهریٰ،
جوټ لهوهندی ناف تپلین خوه خهندقاندن،
چپك چپك
رۆندك بارین
سوره گولین پرومهتیٰ خوه پیٰ پهشانندن،
هۆره بایی

شههين كيشان مينا ناشى
 په يکره کي، جان خودايي ناڅ جلکان دا داتراشي:
 - (مسته فايو .. لاي مهن
 هو چيايي پولا و ناسن
 تو نامري، تو نامري
 بهر ته درهن .. ترس و به فر و خه م و مرن!!)
 سيقي قيرين خه جي برين:
 - ((رت ژ به ختي هم تيدا زين
 گوندي به هيه .. پشتي مري مه لا سيقيدين ..
 مه تا مني
 خويشکا برا، تو عاشق بووي
 نه يا دين بووي
 راسته مستي دهر به دهره
 نه و ژاره کي دل که سه ره
 به لي نزا ..
 مرنا مه لاي ته چ لبه ره ..؟؟)
 * * *
 خه ما خه جي مينا که في فری و نه ما
 خوين هات روويا .. ليث گر نژين به سکر سه ما:
 - (سيقا مني ..
 زه ريا مالا بابي مني
 خاك و قين و ماكا مني
 هه موو قه شه و مه لا مرن،
 من چ ژي يه؟؟
 ديرو مزگه فت ناڅا بن خراب بن

من چ ژى يه؟؟
دوير ئاسويا ژينا منا خوهش و شرين
هر مستى يه!؟)

* * *

ئالوزيا زل بوو هيمنى
مه رگه ساتا هميا مه ستر بوو مزگينى
خه جى پروونشت
سمفونيا خه م و خه يالا ده سپيكر
سيف زقريقه
بن پيستركى گه شته بابى و سلاق ليكر
دوى سلاقى..

سه ما چاقين سيقى پيقى،
دلى بابوى گوهديري كر ..
* * *

(2)

چاقين سيقى بوونه كوتر
سه ر كومبەتین
په رستگه هيىن رهوشا هزرين خه جى نيشيان..
دلى بابوى بوو كونده بو
سه ر دارگويزا

(به رامبهري په نجه ره كا به ختى خه جى)
ئاواز خوهندن كهت نهاران
چاوا جاران
هه موو ريبار دچوونه ناشى،

ئان ژى بانە
ئان ژى رۆما
ئىرۆ تەقرى چوونە لاتا بەھیداران..
كچ و باب ژى
چەند پىنگاقان، دوى يەك كەفتن
ناق لىمشتا خەلكى وەربوون
بەرەق مالا مەلای ھەلچوون
بەھى دانا، بەھقرا جەمیان
بەھیا رەش بوو،
قىرى و ھەوار ئاوازەكا مەندەھۆش بوو..
ھەموو چاقان دكرە گرى،
ھەموو گریان رۆندك ھەبوون بۆقى مرى
(كارتيكرنا مەرگەساتا سەر مرۆقى
فرمىسكەكا بتنى تىنيت))
يەكەم رۆندك ئىرۆ بەھىه!!
يىن دى ھەمیان
ھەر يەك ژ وان
شريتەكا رەش و سپيا دىرۆكا خوہ لىددايەقە..!؟
* * *

سىقا دەلال..

ژ وى ھەوشى نىرپىھەقە مال
ھا - يا ھەنى.. مەتا شەپال
سەر پىستركى يا تىتە خار!؟
پىنگاقىن وى سقكتر بوون،
چەپ و چىرپىن كۆلانين تەنگ

پیش چاقین وی تاسیتر بوون،

هه موو برین،

گه شته هوشی، ته هه ستین خوه قه جه ماندن

ژووردا بهردان

ناؤ کۆته لا

ئیرۆ هه میان.. کۆفانین خوه پیددا کری..

خوه شتر گپراندا،

له زتر زقراند،

تاشی هیتقران لی بووی گری..

* * *

گریا بیسهنگ،

ئیرۆ جه قهنگ،

ئه هه سندریکا، نیفا هوشی

ناؤ که قالا مهرگه ساتی یا بوویه رهنگ

سی ژنین پیر

هنر ژیک دویر

سوهن کهفتی و سه رسورمایی، سه ریک هه لیوون

هاویر ته رمی، روونشتنه خار

مینا دینان

چاؤ لیدزقرین، هه ستین وان ژی رۆندکیین کهل بوون

خیچین رهش و پنیین خولی،

ئه قراز، بهروار، سه ر روویین وان کفش و بهل بوون

کچین مه لای

یه ک بله وهندیان،

یه ک بده سمالان،

بههی چر کر، کره سه ما و رابوون چهپان،
بیئن دی هه میان
هه ر یهک ژ وان
هنهک پهشکین خه ما گران، بو خوه ئینان
* * *

(3)

سه خما لاتی
دیواره کی بهریکچوو یه و
بیئنا مرنی لی یه و ژی تی..
ئالی ژیری، فره که یه و کهس ناهیتی..
بهس سندریکا داری که تی
وهک ستیرا که لاقیژی
بوو - هیلکیشا سه ر فی خه تی..
(حه یف و داخ و سه د مخابن..
هه وار ژ دهستی مروه تی..)
* * *

تهف ئالین دی
قیری و شینی که تبوونه نافه شه شامه تی..
مینا که وا که تیه سویتی و
قه رسیه قه..
رهخ سندریکا بن جاجما رهنگ گولگولی..
کهل سی پیرین
نافه هه ستین وان
میگرگا خه مان لی خه ملی..

جقاته کا جوان کہ ملی
 بوو ئیتوینا
 رەش ئالایی بوتخانه کی، سەر چکلی..
 مینا میری عیلا (مللی)
 ژ بیدلی، پەتی مرنی کە تیه ملی
 بزاقه کا پر غولغولی
 زیماره کا ناڤ هلهلی
 یا تیکه لی
 مینا رەشیا چاقی و کلی شارانده فه..
 ئەو رۆناهییا چاقین بە لهک
 ناڤ گولوازین راستیا قینی ئینانه فه
 دلێ بابۆی نیڤا پانیا دەستی داناو
 رستا خەمان، بنی چالان هەلکیشاقه
 مینا پەلا کە تیه ئاقی
 سینقا دەلال تینا به هیی سارکره فه..
 چاخێ بەندا " وندا بوونی " لۆراندیه فه:
 ((لوور لور... لوووور
 ماچه کە سکین
 مزگین پیچاین، ژقان برین بو ئاسۆ یا وهغه را دور..
 کەتە پیلین دەریایه کا پر شەرم و قوور..
 مە فین هیلا..
 گوله زەرین هەردوو ملان بی ئاڤ کرن،
 مە ژین شیلا..
 کوتره سپیین گۆڤه ندا خوه سەرژیکرن
 لهو ئەڤرۆکه..

کاروانی مه تل بژارهو
دهفته رین مه ئاوینه یا بهارا سۆر
لوور، لوور، لووور

ل فی گوندی

" چهن باراباس، ژارین نه ناس،

گۆرڤه کۆلین بماهول داس،

بنی چالین وندابوونی ییدنالنه قه "

لوور لووور))

* * *

چو ریحانین هه وشا مالی

ژ چاقین سیقا سلیقی ره شتر نه بوون..

چو دارسیقین باخچی مه لای

ژ به ژنا وی ته رتر نه بوون

هه میا زانی

ئه ق په یقین وی تزی هیژ و پر هیژا بوون..

نی وه ک تیرین میرزایی زیخ

چهن پامانین نوی تیدا بوون

لهوما گه لو

ئه فی بهندی نیشان هنگاقت د کافی دا

هیژ ئیتوونا دلا دکه لی

دایکا جانی

شهنگه دارین بهنده کا دن کره تیدا:

((جانی و مریه م..))

کچین کوردین خوه پراگرن..

دوو ناسناقین پر ناگرن

ناڤا ئاسمانى سەربەستىيى دا دوو ستىپىن نوى باوەرن..
هۆ هۆ جانى..

ژىيى گولا و جوانى كانى؟؟..
رۆژا گران .. ل قى گوندى بوويه تالان،
تۆ بىرىقان

تە پەز هىلا..
بزاڤا تە، گەل بىرىيان خوە رزگار كەى
نە دەى دەستان..

دژمنى بەد تەڤرى گرتن
دويڤ تە هاتن
تە خوە فراند، بوويه قوربان..

هەر ژ رۆژا
گورگ و دەهبان
خوينا بژيى

كەفران قە ماى .. قە ئالىستى..!؟

برينه كا هندی ناڤى (جان) سا دەلال
سەر شكىپى يا نڤستى..!؟))

* * *

هەموو چاخان
گوليپىن گەنى، ناڤا دەڤتەرىن نانگراڤى
دبنة پەيڤ و تىنە خوەندن..

هەموو وەرزان
تۆڤى ماچان، سەر ليڤىن تەر تىنە چاندن..
هەموو دەمان..

دليپن دايكان، دبنة ژىدەر

تېدا شين دبن شيانين زهر
پيښه دهين پاچولكين جان
لهوما دايكا مريمه خانى پر د دل دا
بهنده كا كوير لى جافه دا:

((هو گوندينو))

ژبيرا وه به .. لهشكرى رهش هيرش نيناي
وهك خه نجه را كه قلانى دا
شهرى دكه تن، بايهك بهرداي

گوندى رهښين

پزگار كرين .. روح و جان و ههر كه رستى بها گران ..
مريمه خانى

ژ مالا خوه و ته داره كا هنده سالان ..

دهس ثاښته

لاندكا ساقا و دا ملي خوه كهفته دهوسا

رهښد و مالان ..

ههوار - ههوار

ئه قراز رهښين بهرهښ چولان

دويش خوه هيلان

ئه هريمه ن و سوتن و تالان ..

ئاخ ژ پوژا

مه شوښ برين، بهر بارانى ههښير كرين

زاروك كرين .. گرنښين ساقا مرين ..

ئهښ ريبازا هوسا خه مگين،

كهشته دولا ترس و ئاشتى تېدا پهنگين،

پشتى رهشيبى و غه درا سهنگين

خانى تهنىي بوياغ كرين

ٽهو گوندى گهش، بوو مه گه سات

ويڙي زه تر .. دڙمن نه هات،

تهڙ گوندييان، برس و خه مان .. پروونشتن پات،

مريهم زڙي ..

دا دهسكه فتيا مه زن .. مه زن

ماچي بكه ت

هوسا دينيت،

لاندا ساڦا بي ڪور مائه ..

دوي ڦيريه ڪي

بيٺوش كهفت و روح به لايه ..

چاخي بهه ڦرا، زڙينه ڦه، جي يه مان

مه ڪور ديتي

بي ڪه تيه ناڦه باز بهه را جو ڪا ڪاني

لهوما گه لو هه تا ٿيرو

ٽهوي ڪاني ڙبهه ر شين دبن

نه مامو ڪين پهله موري و

تيشڪين چاڦين مريهم خاني))

* * *

بهري زيمار بيته ٿاگر،

بهري بهه بيته چادر،

ڙنا مه لاي دامانين خواه ڪر نه په يقين بهندا هاور:

((ٿالا - ٿالا، سهه ماشه لا

خانه دانه ڪ ما بهه رلا

بي خودان بوون، زولف و شهه لا

بی سهرور بوو دیوانا پاک..

جانئ پیروژ ته ته سلیم کر

ته مری ره بی جیبه جی کر

مالثاقایی، دنیا یی کر

دوی خوه هیلا سپره تا چاک..

چاخئ هاتیه گوندئ ژاران

کانی کری بیس و پاران

ته مر کریو حرام کاره

ثا فقه خوارنا سیویداران

عه مری دریژ هه موو نقیژ

نه ریبا کر نه ره هین بر

به ر پیته یین فقهیرین گیژ

ته خوه کریو زه فی بکر

مریبا یین به ره که تی

ره نجبه ریپ دوی ته ریه تی

تنی که تنه فی خه لوه تی

بوونه هیتمیمین ئومه تی))

* * *

هه تا به ندا تژی شیرت گومان براند

داخا خه جی باغی گولین راستیی ره شاندد..

وهک گولمشکا به فرا لیلا فقه تیه تاگری ته نووره کی،

خوه دخواره فقهو

خوینا سپیا برینا خوه بخوه فقه دپه قاند

لهو خه جی ژی

به ژنا جانئ و مریهم خانئ

بهندهك هه لدا و قيرى لوراندا:

((جانى جانى))

چهن زرتيه كان، دقيا ته بگرن، ژ خواه را ببهن
دوى مهستبوونى،

دهرو دفين خواه ب پورا ته پاكت بكهه
ته خواه پاراست، قين بهرنه دا،
ته خواه كوشت و ژين پى نه دا،
لى نه قروكه ل من زارى

كه كين مينين دگهل سه رشووران،

هه شه و دچنه سووكا سنجان

جووت مه مكين من بو پيره كى

دوى باوه پيا مه لايه كى بازار دكهه

هو ده لالى مريم خانى

كو قانا ته دلى مه دا، كونا ژ پينى مه زنتره

هه تا نه قرو

(خواه چه ماندن)

نا ده فته رين هيتيين مه دا

هيزا ناگرى جه گه رسوتنى هيت پتره ..))

* * *

زه لام هاتن، بداروبه ستفه

قيرى ههستان بچهنگ و په رقه

دل ته زين و چاقر اوهستان

بى هيت تى مای، سندريك هه لگرت هه ردوو دهستان..

تهرمى پيروز، مالى پاك

مزگهفتى دا نقيژ ليكر

هزرا وان هات

مالا راستا، هەر گۆرستان ..

* * *

مينا تيرا كه فان هيلاي بي سهروشوين

ههستين خه جي ته قدا كه لين

به هي هيللا، كۆلان برين

مينا چيبي - به فرا سالان ئاقس كرى - رۆندك رپتن..

(رۆندك رپتن !!)

مزگينه كه بو ديدارا

هه ق ماچي كه ن تيناتي و ژين ..؟!؟

مينا گوليپن ده نكيپن گه نى گران كرين خوه له يزاندو..

(خوه له يزاندن)

ئاوازه كه بو دريازا جوانيپ بكه ته هيز و ئه فين ..؟!؟

* * *

پشكا دوويپ

(1)

مالا خه جي..

خانىيَ خاليه و تاقه دهره ..؟!
 به هيا مه لاي، گوندى گوراي
 بو هنده كا خواهشيا فهره ..؟!
 بو هنده كا گرييا بقهره ..؟!
 خه جي زقري
 مالى گه ريا، به زيبه گوفا ژيريا قه سرى..
 هه سپي كحيل
 ئينا دهري
 هه قسار كيشا و كه ته به رى..
 به ره - به ره
 بينگاتين وي هه ر خواهشتر بوون،
 نه و به هى هه ر ژيك دوور بوون،
 هه تا گه شته ميرگين ره قبي و
 هه سپي كحيل به ردا چهرى..
 مينا گه ميا به ر شه پولان،
 ره فا هه سپان
 نافه ميرگان دا كه فته پيلان
 خه جي درياز ئينا دهري
 سترانا (جانى و مريه مى) لورانده قه و
 باسكين گياي دروينه قه..
 وه كو شه يي كه تيه كه زيان
 دريازا وي
 ملين گياي دويث خواه هيلان
 مينا ماسييا
 چوويه ديمي و گه ريباه قه..

هه ناسا وی

بایی فینکی سهریه ستیا خوش هه لکیشاقه ..

دهمی دیتی

مسته فایی ل پالکی دی قه تیتته خواری

چهن پینگاقین وی نیزیک بوون،

هزرین خه جی مهزنتر بوون،

وینه و نهینک بوونه ژقان

برۆ و چاقان سلاڤ قه دان

دیدارا وان برووسی دان:

- مسته فایۆ تۆ بخیر هاتی

چما دزانی؟

ئه ز قیره مه

بو نرانی

قی عشقا ته دیل کریمه ..

وهك مامبزا، بازی گرتی

قی دنیایی بی سیناهی و خیل کریمه .!؟

- هو هو خه جی

ئه م پاله بووین، دولا زیرین، بهرشکین بووین

جاب بو مه هات

گوندی به هیه - بی وه فات بووی - مه لا سینقیدین

من نکاری، گهل وان بچم .. چهن کر و گوت،

حنگین ماهولی دهنگی ته دلی من سوت،

من دیت جانی و مریه م ساخ دبوونه قه

گری و شینی دزقپینه قه

به نده کا خوش، گهل نهاری دلوراندده قه :

ئەيھۆت .. ئەيھۆت

قان سەرشووران خەجى فرۆت ..!؟

- ئەز خەجى مە

كچا كوردا سلىقى مە

تايكە شىنى زەيتوونا رند تۆقا گوليا ھەسپى منە ..

كۆترە سىپيا خەمان گەستى نىشاندەرا رىكا منە ..

داسە ھەيقا سەر لىتقىن خوە شعر چاندىن ھىزا منە ..

سىقە سۆرا ناڧ خوەدىكا پىلان شىنبوى دلى منە ..

تە ناھىلم .. تە ناھىلم

چما دھىلم من بنىرن بۆ شىخى پىر بتە دارە كقە ..!؟

- ھۆ ھۆ خەجى خويشكا برا

ئومىدا من

شەقا ژىنى، ھەلكەين چرا

قەلىن بەدان بى چەنگ بکەين

بھارا خوە پر گول بکەين

دارستانى بچىنە دەرى

نە رەزىل بىن ، نە بىنە ھۆڧ ..!؟

نە نيچىر بىن،

نە راقكەر بىن،

مىنا جانى و مريەم خانى بژىن مرۆڧ

بژىن مرۆڧ بژىن مرۆڧ ..!؟

- پەش كۆقانا مريەم خانى و

مەرگەساتا كوشتنا جانى

ناؤ شڪه فٽين تاريستانى
سؤره كهوان
ئهز بزداندم،
ئاوينه يا ئه قينيا ته - تيشكين خواه دا
ئهز فراندم!؟

قى فرينى
كوٽرين (بون) ى رزگاركرن
تهؤ زورپايين وان بيدلان بيدنگ كرن
لهو ئه فرؤكه
سؤره كهوان
ههر قيرينه ل سپيانى رهنك گولگولى
ئهم ژى بههفرا
گه شتينه يهك مينا خابوور و هيزلى

- ئهو راستى سؤژ
چهن بكارن، دوو هند بيژن
تؤمكى ژه هركرى بريژن
دا بلبلين سهر ليٽين مه پيٽه بكوژن
دى رؤژ هيٽن
بلبل ههبن .. بهر په نجه را سپيدا مه
ئاوازه كا خواهشتر خوينن
مزگينيه كا مه زتر ئينن

- هيٽيى نيمه .. به فرا ته زى گهرمى بدت،
هيٽيى نيمه .. گه نى قوتاي گوليان بدت،

هیقی نیمه .. یی گریډای، رزگار نه بووی
مینا هوڤه برایی من قهیدین دستین
گرتیان قه کهت!!

- ههسته خه جی

هه ریهک ژ مه بهلگه پانین
ریقازه کی کینه سهیوان،
بیین خاریی .. رت ژ جانی هه موو بهدان
هیقیا مهنه قین و سیپان
سیپان داقا رزگار بوونی و
هه موو چاخان
چیا واری ته فینداران ..!؟

(2)

مسته فایی دهستین خه جی گرتن .. کیشان
وهک گولدانکا دوو گول تیدا
نیف چرمسی و جاره کا دن هاتین نافدان
ئهو ژی وهسا
پیکه گهش بوون، کهتن ری دا و نه قراز مهشیان
قی پیخوسکی
خوه نافه دهنگین په رندهیان تیکه لکرن
بهر تاسمانان
قاز و قولینگان بویک برن

هؤسا گوناھ
ناؤ دەستین وان
یەك دوی یەكی كەتن و مرن
* * *

بەرەق ئەقراز
هەتاق و ناز بوونە گولواز
سەر زمانی خەجی گەهین بوونە داخاز
بوونە ئاواز

- دى ھيىم، دى ھيىم
دى دوى تە ھيىم
رەخ شىپالىين رەزىن سۆتى،
ناؤ لايلايين دايكان گۆتى،
دى دوى تە ھيىم
ناؤ ئوميدىن زىندانين دياربە كرى
ناؤ ساراتيا ساپورودا و رۆندكىن بە فرى
دى دوى تە ھيىم
ناؤ شينوارين كەھا پەيقى
ناؤ سويلاقين سوهنا ھەيقى
دى دوى تە ھيىم
مينا ھيزا رەشبهلە كيا تيلمەرجانى
چ ئاواز دا، ژن و مييرين خوە تاقنە يەك، ناگەھنە يەك
دى دوى تە ھيىم
دى دوى تە ھيىم
ھەتا چيا بن پين من دا خوە بچەميين

دهقی من بگههته دهقی ته و
پی ههست بکه م، یا هه تاقی ماچی دکه م
ئهزا ماندی..
ئه قینیا خوه سه ر روومه تی
زارۆیه کی کوردستانی که هی دکه م..
* * *

مسته فایی دهست دا ملی و پیش خوه قه بر:
دی دوی یه ک هیین
دوی یه ک دی چین
سۆز و ژقان دگه هینه یه ک
بیر و باوه ر تیکه هل دبین
تیکه هل دبین
وه کو دهنگی و دهنگفه دانی
تیکه هل دبین
وه کو لیقا و رامۆسانی
تیکه هل دبین
وه کو جوانیی و کوردستانی
* * *

رۆژ بلند بوو، ده م درهنگ بوو..
"قینا مه زن"
مسته فا و خه جا خن بوون
رپیازا وان ئه قراز هه لچوو،
بانیا ژووری شوین زۆمه ک بوو،
ملی وی قه شقانه کی نیاس و خویی بهر په زی بوو..
قی شقانی مهست و سه ر خوهش

بهر ئاوازيين بلویرا خواهش
 بهارا گهش .. کربوو جوانی
 ناڤ وینهکی پر گیان و لهش
 چاخى مستو لى نيزيك بووی
 ويقهتر بلبهك فری
 سلاقا وی سهلیقا ئاوازا بری:
 (تهم برسینه، ته چو خوارن ل جهم نینه؟)
 شقانی دهس کارى خواه کر..
 کهپهنى خواه ژى را دانا و جاره کا دن تاگر هه لکر
 ميدهك فه کر
 هيذا پهردان، کرنه پهيف و مينا بهندا - يار هه ليمى -
 سترا نا خواه ده سپيکر:
 - که کو خوارن نان و شيره ..
 نان و شيره لولو لولو تيشتا ميره ..
 ته قينيا وه من ژ بيره، ته ف گونديان ته و ته کبيره
 (بهه پين خه جى بوونه مهيدان
 فین لى باری و دارا ژينى خه مل فه دان
 چار سه هاتن، بين هه لمایی و کورى بادان
 بهه ده هه مهنين وى راوهستان
 کليزى وان هاته خارى و
 که له شين خواه نزم کرن
 ته مه کداريا ته ف ژقانيين شه قين جارن
 ناڤ چارچيقيين هيقيه کا نوى که هى کرن..
 به لى چاخى مسته فايى
 ب تيبى چاقى ئيشارهت دای

ئەو دەلالا برسى و وەستاي
بەرەق پيش هات
رەخ شقانى پروونشته خار
ئەو شقانى سفرە داناي
سەر بەندا خوہ بەردەوام مای. ()
تە پیرۆز بیت ئەق چەلەنگى
وہک برویسیی هاتیه جەنگى
خەجى هەلگرت نك هەفت برا .. هو بیئدەنگى
مستەفایۆ .. تە جەماندن هزر و بېرە
ئەق برینا ھندە سالە، یا دخەونیت چەندا کویرە
ھندى دکەم، ناکەم گەلۆ
ھەرا دویرە

* * *

ئەقینداران نانئى خوہ خوار
بیى مای هەلگرت بۆ رپیا هار
چەن بیژەبیین پڕ نھینى و
سوپاسییین مالتاقاییى .. پالدا دیدار
پەسار، پەسار
بەرەق شاخى ئاسى و زنار
سۆرە ھەسپى غېرەتەکا تژی ھەوار
خوہ کرە یار، ئەو بوونە سوار
مینا بەرین " پرا دەلال "
قوربانیا خوہ ھمبیزکرى..
پینگاقيین وان نەخش و خالین
قوناخەکا

پيرۆز و جان
 بۆ رۆژا گەش يا رېزكري..
 بەرى وەرچەپ خلاس ببیت
 حەجى رەشكا تۆفانا مت جزيركه كى رېناس ببیت
 ھەردوو ياران
 ئاقپى قەدان
 گوندى مەزن
 بەر دەھمەنن سۆرە تيشكان، روونشتى بوو..
 مينا گەميا " گولان گولئ "
 تۆقيانوسا وەغەرى دا
 بچووك ببوو..
 ھا - يئ ھەنى..
 ئەو شقانى،
 شوين وئ زۆمى
 ھىدى، ھىدى يئ دچیتە خار
 * * *
 جوانترین رېك
 ئاسمانئ شين، چيا ھمبېزكەت بەراھيكي
 ئو ژ رېكي
 ئەو وەرچەپا دووماھيكي
 * * *
 چەوا فەرە ھەموو خەلكى ژ دەنگى ناس كەى..
 ھەموو كانيا ژ تامئ بەحس كەى
 وەسا فەرە
 سەرى دۆلان، ھەموو رەخان ھویر .. ھویر سەح كەى..

* * *

دوور - دوور بنی دۆلی
کاروانهك هات یی بژیایی وهك شهپۆلی
* * *

گهر شهپۆلان که نار خوارن
ئو تهڤ پران پینگاقینن خوه پتر کرن!!
ئهو ریتینگی ریی هۆڤ و دوور..
دی پارزینی وهغهره خوه مهستر که تن ..!
* * *

لی شهپۆلا بنی دۆلی
ئهو کاروانه یی پارزینا فاله دکه تن..
پاخلین کچان تیکقه ددهن
کلی چاقان تینه دهر و
خوهنده قانین ماکارتینه و
ناق پۆسته یان
" مینا مشکي کاغزا دجویت "
په یقین قینی سه رژی دکه ن..
* * *

چاخی کوردهك ل چیا بجیت
دل بهرا وی دزیقرا بهیت،
ئاماده یه،
گهر یا فهر بوو .. خوه ناق چاقین شیریی بدهت..
* * *

ریتلادانا ناچار بوونی
وهك ره قینا بوویه جهرگی دهسه لینی..
* * *

(خوزمه‌ی جهنگا، ناگری دژوار
گوللی هوشیار دچیتته شوینی)..
ده‌مارین چیا، په‌یا ریکن
هه‌ردوو دلدار خوینا وی دا، وه‌کو گه‌میا نا‌قه‌به‌حری دا
بمه‌لی چوونی

* * *

بهره بهره
چیایی مه‌زن
پرومه‌تی خوه بتاریا شه‌قی
بو‌یاغ کر و، بوو ده‌فگرا میری خه‌می ..!؟
داسه هه‌یقا
تاسمانی ره‌ش، خوه کره تو‌ق به‌ر په‌رچه‌می!
شینکاتیا دارستانان،
ره‌نگ ژئی بریان!! بوو پوشیه‌کا موری ستیر..!!
لفک و که‌زی بهه‌قرا به‌ردان
میرگ و کانی کرنه کلدان، کاری خوه کر بی نه‌خش و سیر..!!
* * *

بی چیا برین، شه‌ق په‌رستین..
هندا‌ق ناگری..

ئه‌قینیه‌کی برینین خوه هه‌لاویستین..
باش دزانیت

ده‌نگ ژ ره‌نگی باوه‌رت‌ره
کار ژ په‌یقی مه‌زنت‌ره و
ئه‌و شیره‌تا نا‌قه‌فه‌ه‌نگین تاری شه‌فان هه‌ر به‌رده‌وام
جورته‌ت ماله، نان هه‌قاله، خه‌نجه‌ر برا و تغه‌نگ پسمام

* * *

(3)

سپيڊه زوى

گهل هه لاتنا ئه لنده كا رۆژه كا نوى..

ههردوو دلدار

گهستن .. كانيا وان ديدارين پر نهينى..

ئهو (كانى) يا جى هيتقيا و لى هيمنى

تهؤ ئالين وئ

پهريچ و تهحل و پيلان هونى

* * *

پشتى بينقه دانا سه رژیكرنا شهقى

نوبه داريا خوه گریدا و

(بى هوشيار بى قهت ناکهقى)..

نوبا يه كى خه جى پروونشت

مسته فايى

سهري خوه ل سه رانى داناو

كهفت و نقست..

ئهوئ سهري قليچا خوه بريندار كر

به لگه درپهك تيوه ر كر و بويكا ههستين شهقى كار كر..

لهو كه قوكا خهوا بى بهخت

كر و نه كر..

هيلينا خوه ناؤ چاڤين وئ ئاڤا نه كر..

سوارين ديتنى خوه به رهه قكر

په يكفانين گوھ ليبوونى،

بو نوى ژينى، مزگينى بر..

تپنه کا کہل
 دل کرہ پہل
 گہل بائیٰ فینکیٰ قیٰ خہویٰ
 نافہ شہ پۆلین دہنگیٰ کہویٰ
 داقین زیزہ قانییٰ پەشتین .. تەقنەك چیکر
 بہر را بۆری
 کہلیٰ کویفی و
 بہر سریمہ ژنینیا جان
 پڑزا بزنان دوی دہسپیکر..
 بیٰ حەمدیٰ خوہ
 فرمیسکین ویٰ ہاتنہ خاریٰ
 سہر پروومہتیٰ مستہ فایہی،
 شاریانہ قہ وەك ہہواریٰ
 چاخیٰ شیار بووی، رۆندکین خہجیٰ قہ خویندنہ قہ
 تہوی .. شہ قیٰ ہہ مییٰ سہ بر کیشای سہر جگاریٰ
 ناچاریا خوہ کیسکیٰ تووتنیٰ ئینا دہری..
 یہ کہم فرا ویٰ ہہ لکیشا و خہ ما ئیرۆ دانا سہری:
 - خہجیٰ خیرہ
 ما نزانہ قینا فیہہ..
 ئیتوینہ کا مہست و تیہہ،
 بیٰ ہہل بکہت دیٰ خوہ سوژیت!؟
 بیٰ پیٰ نہ کہت دیٰ ویٰ کوژیت!؟
 - بیئفہ دانا قیٰ ریکا دوور

ئېخستىنە بەندەكا كوور
 پشت كەقرى ھە .. ھەتا دۆلا بەر گرى سۆر
 شاپا كويقيان پېقە زەلى
 كى پاكرن ژ مەخەلى!!?
 نزا گورگن دۆر مە دزقېن ..??
 مالا مەنە دويف مە ھاتن دى مە گرن !!??
 يان تارمايېن ھزرەكا ھۆف مېشكى من دا جى خوە كرن ..!
 * * *

مستەفایى ھزرا ھەموو تىشتى كرى ب تەحل و خوەشى
 مينا كەلە رەقىا لاوى پنیانشى،
 بى يەك و دوو سپىنى خوە داتراشى ..
 ۋەسا ژ دوودلیا وى گھوشى ..
 لى نەشیتن

ئەوى تىشتى (بى دەستوورى نەھیت گۆتن) بو بژیتن ..
 مينا ھەر یار
 چەندین جارن دەزگرا خوە تاقي دکەت
 وى لیف مېتن،

چەن پەیف ریتن:
 - ئەگەر تۆ یا پەشىمانى،
 قى ژینا سەخت پى ناتوانى
 بزقېقە، ئەى دل بەرى
 ھەرە مالى ۋەكو بەرى ..
 * * *

خەجى دەستى چەپى دانا سەر دلى خوە
 دەستى راستى دا روویى خوە و

ئەو فرمىسكىن زەلال، رەنگ خوين
ناۋ چاقان دا

مەزن بىن و ھەر مەزن بىن

تېدا خەملى

جىھانە كا تىزى ئەقېن

پاشى دويشدا

مىنا قۇلگان داتىتتەقە

ھىز دا پىلا

گەرمى ھىلا و

پىقە مەھىن، پرس و چىا و دەرگەھ و ژىن:

- ھلۇ .. دەستى خۇە ناۋ دەستى مېرى خەونان قەكىشىنە..

موركا خەوى سەر سىنگى خۇە بەھلىنە

بويكا شەقى دامانىن خۇە بىن ھەلدائىن و

ھا .. ئەلندا رويسا تىتن..

شەنگە باغى ئومىدىن من ھشك نابە

كانيا خەمىن عەمرى بۇرى بخۇەيا دزىتن..

ناۋ ديوارىن بېرەوھرىيىن مەرگەساتان

كۆنە كا ھوير بۇ ئاسۆ يا پاشەپۇژى يا قەدبىتن..

بەرە - بەرە مەزن دىبىتن

تېدا دىبىنم

گولوازەكى ھەستىن ماندى

گرئىنىن ھىشىيىن ساقا ئامپىر دكەتن..

مىنا كوتران

پويبارەكى - داىكا رۆندكان - ئاوازەكا

برىندار بووى

بۆ شه هیانا پهیدا بوونا هیلینه کی

دلورینیت ..

* * *

مسته فای پهیت و هوشیار خوه تۆستتر کر
خه نجه را خوه دهست خوه شتر کر
مینا شیرئ ناماده بووی بۆ نیچیری
کهته دهوسا ئهوی نیری
بهری ژانا ریقه چوونی بیته داخاز
بهری دریا دهسته لینی بیته ئاواز
چهند چه کداران دهوره لیدان، یی بهراهیی ئیشارهت دا..
چاخئ کابرای

سپیدهیی پیروژ کری و

هه موو نیاز راتیخستین

هه قالینی لی کۆز کری

وی و مسته فای، دهست گفاشتن، تیکدا هیلان

قه می و گومان ناڤ دستاری راستیی هیران

تهڤ نهینی بۆ یهک و دوو وان فه گپران

خه جئ زانی!!

کینه ئه فرۆ!!

ژ لولی یین تفهنگین وان ئاگر دخوریت!!

ناڤ ئاسمانئ چاقین وان دا ناشتی دفریت!!

لهو گرنتی و خوه فه کیشا جهم مسته فای

دهستی خوه بن که فشی را بر،

ب فان په یقین له عمل و شه کر

پیشوازییا هه قالان کر:

- قینا مه یا یاخیبووی، گهشته ههوه و
بوو ریقینگا ناڤ چیاپی
بهخته وه رین ئیرو دلداری ههوارا خوه
نابه نه مالا ئاغایی

* * *

هه قاله کی لی جافه دا:

- مسته فا هه قالی مه یه،
هندی بیژی پتر دزانین..
تو بخیر هاتی .. خویشکا مه یی، دی بهه قرا ژین؟؟
مه ((خاک)) هه نه،
رابه فستانی سور دانه و رهنگی چیاپی بهر خوه بکه..
ئهو جارا بوو

هه موو رهنگین ژیا نا مه، ناڤ سوری دا
تاتنه جه میان
به لی ئیرو .. ئهو سوراتی مه ناڤ خوینا دلی خوه دا..
هیلان

جه مه دانیا رهش گریده!؟
بوو برینا و پاراستنی..
شیتکا دهه گهز بهر به ژنا خوه بتالینه
ژیلی گهرمی و راپیچانی
بوو هه لچوونی و ده رباژوونی
ئیرو پیقه .. نازناڤه کی ژین پهروه و راستی هه وین
بوو خوه دانی

* * *

هه قاله کی دی هاته پیش

تەڧ ھزرىن خوه

كرنه رامان، كرنه پەيڧ و فين و پيشكيش:
- گەلەك كارين سەخت و گران و بو مە دفەرن
گەلەك رپيكتين ترسى گرتين بو مە دەرن
(ھندى مە بقت شەپەفمەند بين
دەبيت ھەردەم شۆرەشقان بين))

شۆرەشقان بين

جەنگاۋەر بين، ھەم نوينەرين گەلى ژار بين
بو رۆژەكا پر سەربەستى چاقەرى بين
* * *

ھەميا بەھفرا دەست دانە يەك،
پاشفە زقپين، خوه چەماندن ئەرد ماچى كر..
بەھفرا گۆتن:

ئەگەر مرۆڧ ئازاد بيتن،
خيرا ئەردى دويڧ دەستى وى دى باريتن
* * *

پشکا سیپی

(1)

پیلین تیشکی ٽیٿاریه کا شرپ و دامای
ناٺ سه مایا کهزی و بسکین فی بهاری سه لیکه کا کرپ و مهنده..
هه موو تشتی ل گوندی زیوی جوان و پنده..

تنی جوانی

ٽیرو ته قدا تژی دهرده

دومان گرتی و ناٺ خوینی دا ههرا بهنده..

* * *

دهم درهنگه

تهیر و تهوال پر ٺاواز و دهنگ و تهویک

بو هیلینان زقرینهفه..

ٺه و زهریین، پوژی هه میی، ریکا کانینی

جهر سه ر ملی

دل پر ژقان

پیژ لی قه تیان

کهت - کهت پهری ژی مانهفه..

ٺه و کوٺانا

دور ئالاندين چيخ و چه پهر
 دار گويزه كي
 هنداقه داين خه مل و سي بهر
 تهو و چيا .. بوونه ته گهر
 جي ژيانا ئوميد قه دهر
 بي مانا قا و خاتر خواستن
 خه جي باركر
 " قي ره هيا " ..
 تني ماشه تهو " سي شكوكا " دل پر كه سهر ..

* * *

قي بشكوزي
 دهر گه هي كوتاني گرت و
 مينا لاندكي هزانده قه
 خهون و خه مان جولانا خوه نازانده قه
 دوي چهن هزري ريك بزيايي
 چ تپرورين رورتي مابي
 ب ئاقرپيان كيلانه قه ..
 چاهه ري ما
 شقاني وان مزگينه كي بهيته قه .ز
 هنر دكر
 دنيا ئا قا، بي مرؤقا .. ما بو چيه ؟
 مرؤقي پاك
 ههر تهو مي ري دلي خوه يه ..!؟
 دهر گه ه بهردا

ناڤ جولانا خه ونین ره نگین
خوه بهردا خار..
چوو ناڤ زه قیین پار و پیزار
خوزمه‌ی رۆژین ناڤ دروونی
سه‌ر ته‌نووری
ریکا بی‌ری
پشتا سوپه‌ی
حه‌وشا مه‌لای

ئاخ ژ رۆژا

جاره‌کا دی (مه‌ت) بیته‌قه
دامانین وی می‌رگین گوندی شه‌که‌نه‌قه..
مینا گولی و بیه‌نا به‌لاڤ
یان گیانی قه‌نجی دناڤ
لاندکا ساڤا مه‌زله‌کی بجه‌ملینته‌قه..
لای لایه‌کا
ئاواز شرین، په‌یف پر ته‌قین
کول و خه‌مین ته‌ڤ بنه‌فشان بشوته‌قه ..

* * *

هی‌ش قه‌رپژا
هزرین سیقی
رویباره‌کی قه‌رپژ توند بوو..
نازکترین
ئاوازین خواهش
سه‌ر لیچین وی ژین و گوند بوو..
رپژا په‌زی به‌ر قه‌ را هات

ثاقری قه دان دوور قه را دیت،
حه می شقان .. یی دویف را تیت،
وی پهز تاژوت
گوپالی خوه
قه دهژاند و
ئاوازه کا خه مگین - خه مگین
فیتی قه دان

سیقی مینا ماکه که وا
تیژک ئیناینه چهرینی
پهزی مالی
یهک دویف یه کی کر نه دوینی
گهل دو ماهیا، پهز دا کرنی
په یقیین حه مه ی
مه سترین بار سه ر ملی وی ئینا خاری
شانونا ما، ره ئینا وان، کره سهیرانا بهاری
* * *

(2)

هه موو تشتین
ته داره کا به هیا گران - مینا جاران - دووباره نه ..
تنی ئیرو
دوو عاشقیین وندابویی
ناق رویدانان بژاره نه ..

ل قی شه قی
ناق قی گه قی

مەرگەساتېن سرېمە قى

مىنا تېرىن شەرەفخانى

تەق كەرىن خو

بەردانە سەر پېزىن رەقى

ئەوى رەقا

ناق بەھيا خو لالا مەلاى،

ھەمبېزكرين .. ھەچىي بقى و ھەچىي نەقى..

* * *

بەھىدارىن خەم باركرين

كەتنە داڧىن نەخشى رند و گورزە وەشىن

ھەموو رەقىن

سەرھەقسارىن ئومىدىن خو

بەردانە قەو

ھزرىن سوار دويقدا خشىن..

مىنا كويىيى بريندار بووى،

ھند ژ تېشى، ھند ژ كېشى

يىن گھوشىن..

* * *

ئەق ديوانا شەنگ و ماقويل

تژى ژارىن،

دلدا نامۆ و سەر قە بى پىل..

چاقەرېنە

مىرخانەغا

توقا كپىي

يا بېدەنگىي (ئەو نىشانان تېخسىر و دىل)

سەر ستۆیى مېرى پەيقان بىنتە خارى
ب ھۆستاتى
ب پلقانى
بۆ تارىشا سەخت و زەلىل..
كەتە كلىل..

* * *

ئەڭ ئاغايە
ھەر ژ ھاتى
مىنا شىرى تازىيى
سەرى ژوورى .. خوە قەدجىت و خوە دخۆتە قە
جارەك ژ گور
ناق چاقان دا سوهن فرى
ھندى شىيى تەڭ ھىزا خوە جەماندە قە..
وەك چەلەنگىيا
مىرخاسەكى خەلكى چىيى
سەر چۆكىن خوە روونشتە قە..
ناقى مەلای پېرۆز كر و
(فاتحە) كا دى بۆ خوەندە قە..
ب نېرپىنا ئەھۇقانى
چاڭ گېپان و
مىنا قەندا بەر تەفشىيەكى خوە تىنتە پىش
پستىن پەيقان، كرنە گولواز
كرنە ئاواز بۆ سەلىقا پېر گۆتن و كېش:
(ئاغا ئەردن، خولام تەيرن
تەيرى فرى چوو ئاسمانان

هەر جاره كى دى ماندى بيت، نيشيٽته فه..

هەر پيله كا

مينا دينان خوه تاقٽته كه نارين خوه

خاق و سست جاره كا دى دى چيته فه..

ئه ف مستويى

سپيهان خواري

دى رږڙ هيتن په شيمان بيت

پيلاقى من ماچى كهت و ها نيزي كه بهيٽته فه..

كه سى ريزا كانيى نه گريت

ژى فه خوت و بهران پاقتى

نك وى يهك بن له عننهت و ئاق

پيش چاقتن وه دى بيت پيلاق

ئه گهر ئاغا بههلكيشن حهيف و داخان..

بهلى هه ردهم

كرويشكا ب عاره بانى تيننه باخان

جويا جاره كى ئاقلى چووى

هەر دى لى چيت..

ئه گهر ئاغا بيته پرى

نابيت كه سهك سهر را بچيت..

هه موو قسه تيننه گوتن

يا فهر ئه وه چاوا جهى ئاقللى دانيى

نه زه همه ته شاشكا قازى بگري و پاقتى

حنير ئه وه

به رسقدانى تيههل بهيى

* * *

چەند سوحبەتا
 مېرخانەغای سستەر دبوو
 زقراڤندا تەسبېحېن وی لەزتر دبوو
 مورکېن ئېخسېر
 پەیف و تەکبېر
 هەقالبەندېن خوینا لەشی جقاتی بوو..
 هەر .. هەلویستا
 خوە پاراستی
 جار ژ کەیفان
 جار ژ حەیفان
 بوو تېرەکا ناڤ کەقانی و نەهاقیتی ..؟!
 * * *
 هەر بەکرۆکی
 خېرەت هاتیە سەری و غېرەت کەتیە سەری
 مینا مشکێ ناڤ دۆشاقی هاتیە دەری
 خوە گەهانده
 سەری داڤا بەلایەکی و
 سلاڤ کرە موقە دەری ..؟!
 * * *
 هەموو چاخان
 ترسا خوەدی .. دیمجامەیا نیچیرقانیڤن خیر و شەپان
 چ نیشانی خیرخوזהکی
 بو خوە دانای
 دیسان هەر ئەو پی هات نیشان..
 هند لەرزین و سەلهوات دان..

هند بیّ هۆش بوون
سته غفار و شوکر کیشان..

* * *

ئهۆ تهرتیقه
راهزیان و مینا گه میا که تیه پیلان
سوحبهت هه موو تیکدا شیلان
میرخانهغا
ژ گور رابوو .. هه قال هیلان
* * *

(3)

ئهۆ مه زه له،
نه دیوان بوو، سه له میتش بوو
به ر ده ری ویّ
چه ند جحیلین ههستی سقک
سه غبیرقانی و قه رقه شه بوو..
به ر په نجه ران
چه ن زارۆییین
شیم و زیرهک
بزاڤا وان پالپالانیّ و ته ماشه بوو..
سه ر کولینکا بانیّ قه سریّ
سیقیّ و خه میّ به ر گو هیین وان،
گوهدییریاا نوی خه به ران، ته قن و شه بوو..
ئه و عه لی بیّ

وی قہدہری پر دامایی
ناؤ کاروانی ہزران بارکر،

سہر بلند کر

چاؤ زقراندن، پیشنیار کر:

- تہز برایی میرخانیمہ

زقراندنا تشتی چوویی ، ہیقیی نیمہ..

بہلی گہلو

ہہر سہرہکی ئاقلہکی ہہی

تہگہر حہز کہن،

تاریشہیان چارہسہر کہن!!

دہبیت ئیشہؤ

مہلایہکی بو گوندی خوہ دہستنیشان کہن..

* * *

سووفی محی، جی خوہ خوش کر

چاؤی کورہ نقاندہفہ و

بی دن ہویرک پی نیپرا دویر:

- راستہ عہلی،

تہو تشتہکی گہلہک فہرہ

بہلی ((تافروی)) تاریشہکا بی مہفہرہ

* * *

تہبدوللایی مامی مستوی،

دہرسوکیں خوہ فہ کرنہفہو

جارہکا دی گریدان و

تاخینکہکا کویر ہہلکیشا:

- سہلہوات و ہہر سہلہوات

بو نه بی بی خوہشتقییٰ مه

هزار په جمہت

بو جانئ وی و پاشی مریین عہ شیرا مه

هہر ژ پوژا

برایی من تہ مری خوہدی ب جہ ئینای

حہ لیمایی جئ وی گرتی و نافہ هیژوکا مالداریا وان

جہ میلؤکی دہرامیی پیس تیدا ہژیای

مالا وانا ہاتیہ گوڑین

برازایی منی پرنجہر

ژ فی دہستی چوو دہستی دی

نہ ما مستؤ .. بوو یہ کی دی

گہر تہم ئیرو

دوو چہ پہلان، نافہ چیاہ کی نہ شین بگرین

چہ وا مورکا

ٹافرؤیا خوہ

نافہ دہریایا ژینا گہنی دی دہرہینین

چ ژیانہ پر سہرشووری..

بلا بمرین، بلا بمرین

* * *

حہ جی مہ مو

مینا مہ زنی ہہر گوندہ کی و

ہہر ہوشمندی مال ئو جاخ بیت..

نہ قیا ئاقئ ژینی بی کہراخ بیت..

خہ ما مہ زن " مخابنی و حہیف و داخ بیت:

"

- ٹافرؤیا مہ یا دفریتن

ناڤا ئاسمانىٰ خوه فرۆشيبى تىت و دچيتن؟!
ئاڤرؤيا مه يا دكه ليتن،
هنداڤ ئاگرى دامن پيسىي يا دسؤزيتن؟!
ئاڤرؤيا مه يا دمه هيتن،
سه ر شه پؤلين تف و پينان يا دله يزيتن؟!
ئاڤرؤيا مه يا دمريتن
سه ر كه راتا
چاره نوسا دوماهيكى يا دناليتن!؟
* * *

(4)
هه ر رؤناهيا چراى دايبى،
ژ ئارينا دؤنى وى يه
هه ر دهنگه كى
پر ئاوازا بلويره كى،

ژ گوهديري و قهر پيژبوونا فرين بايه ..
هەر ماچه کا یاران ميژتي،
ژ ژانه کا ههستين گهرم و هزرين وايه ..
هەر په يقه کا

بووی هيچيني بيروپايين ياخي بووني
ژ نيشانين نازيانا
پر هيژمه ندا کومه لگه ها هه ژارايه ..
لهو ئاقرؤيا گوندي (زيوي) بوويه قسمه ت
په يقه ک مهن تژي حه سره ت
کارت پکرنا .. ئه قي حه يفي ..
هه موو جقات کربوو خاله ک
دوی وي په يفي ..

* * *

ئه قي ژاني
رپکه ک فه کر
بو هه لکرنا ئاگره کي هار
هند نه مايه .. گوند راپيته راپه رينا بي ده ستودار
عه مييه ک ژي
ده ست پاقيته خه نجه ره کي و
ئه و ره نجه رين هنده ساله تاليي دميين
بلند بکه ن ئالايه کي ..

به لي سيقي و کچا هاوري
هاتنه تانا ئه وي هزري
هه وار کرن:

((ئه فه خه جي هاته فه مال

خه جا ده لال .. ودره فه مال، ودره فه مال؟)

* * *

هه موو سه غيبركه ريڻ دهره فه

هه موو به هيداريڻ ژورره فه

هنداڌ سه ري ٽه وان جه ميان

بي ٽه هوش، بي ٽه دست

هه ردوو زه ري

پيش چاقيڻ وان دلگرتي مان..

* * *

(5)

ٽه ٽه بهر دهره

چ له ييلانه، ته ٽه ويڻه يان فه دخوته فه ..

ل في شه في

دپه نه كي دوو كچيڻ جان

هه موو خه ون، هزريڻ كه فن، كاريڻ مه زن فه خوارنه فه ..

دهنگي سپرينا خه نجه ري

په رديڻ شه في و هه ستين خه لكي هژانده فه ..

((ٽه گهر تيريڻ چاقيڻ به له ك

خوه بهر شه وقا به ژن و بالا بگرنه فه))

نه كو چو هيڙ .. دني نه شين

پرومه تي وي پراموسنه فه ..

في خه نجه را روو زيقين و ليڻ گرنزي ..

((عەلى)) كره رۆسته مه كى
ژ ميرا تيبى تير ه تى ..

له ورا ئيشه ف

سه رپى زقپى .ز

مينا گورگى هاتيه په زى

ئه و هه شامه ت بهر را له رزى:

- كانى جه ميل

كانى كرمى ته پرمى پزى

ئه فه هه موو به لا وى به ..

تاشكرا بوو

ئه ف پيلانه ژ رستنا وى و مستو به

لى ببه ختى !!

بهس نه هنده بى مروه تى

دى بنپنه

ئه فه ديلا كچا وى به ..

دوهى خه جى دين و هار كر،

ئيرۆ سىقى سه رپى بريه ..

* * *

ئه و جقاتا هاویر ته پمان كيش و سرتن ..

چهن زه لاما ن عه لى گرتن

تارمايه كا هندا ف سه رى تيت و دچيتن ..

هندى ديار، شاشك و ده ستن ..

ههر خه نجه رن - ته نگا قيان - بو مي رخاسان سينگ و پشتن:

- بهردهن، بهردهن

كووره ماره، ئەڤ ده راميي پيس و گوڤري
وي ب هزرين ژه هر كرى،
گوندى مه يي تيكوه ركرى..
* * *

خوينه گه رما .. گوټنين عه لى نازراندين
هه موو گوندى هه پشاندين
قيژى و هه وار ناڤ رۆندكان فه وه راندين
جاره كا دى
به هيا مه لاي

ناڤ كوټانا خه جى و مستوى فه هه واندين
نشكه كيشه، جه ميل ئينا بهر سينگى وي:
- راسته خه لكى باژيرى مه
فه هه ويابى گوندى وه مه
لى كاودانين چه وساندى

ئەز پالدايمه، بيمه هندور
چ ژيانه، ويڤى كوچك، فيره ته نوور
هه ر كه سه كى
دويش په ياما، باوهڤ يا خوه هه نه سنوور
هو گوندينۆ
بيرا وه تيت، هدى هه تاڤ گوندى ته لپت..
من زيانا يه كى كرى
من تشته كى يه كى برى
يان ژقانهك
دناقبه را مه دا مرى
ئهرى گه لو..

ناقبهرا وه و مالا ئاغى چ داڤ هه نه ..

ئه ز نزانم؟

سه رويبارى ژيانا وه و ريهين شيخي چ پر هه نه ..

ئه ز نزانم؟

بى ترس بى پرس

بيژن:

وه چ زيان ژ من ديتيه

چ كيماسى خيزانا من ل گوندى كويه

بناسين من

چنه هه تا تاوانبار بم؟

هوون رازينه بوختانيقه گونه هكار بم؟

* * *

مينا په يقا، ناڤ كريان

خوه ديتى ديل ..

عهلى زانى،

بزاقه كا ناڤ خه لكى هه

كاپكى وى بى بوويه جه ميل ..

لهوما فه رسه ت ژ ده ست نه دا

جقات هيتلا و

نيژيكى مال ئاڤرى قه دا،

بين دويڤدا تين ئاگر و قه دا ..

* * *

(6)

عهلى رَه قوك هاته خانى،

بى سلاڤ گوته مير خانى:

- ئەقى شەگى دى كىقە چى؟
رېقە چوونا ناڭ ئاگرى دا
رېقىنگىن خوه دادعيرىتن..

قان نىزىكان
ئەڭ ئارىشه ناهەمرىتت
هەقىرى وى، جۆكىن خوينى دى قەخۆتن..

* * *

دوى پەپەرە وىن عەشىرەتتى و سنجىن كەقن
ئاغا، يەكە و نابى سەر وى ، چو رى هەبن..
قان دەلىقان

نابى عەلى، تنى پىلىت..
ئاغى مالى و كەكى مەزن .ز
لەو ب لەزقە و

بەر سوحبەتا وەرگرتنا برپارەكى
هەردوو برا، خوه راپىچا ب كرىارەكى
مىرخان زقرى و لى جاقەدا
بوو رىستنا ژقانهكى:

- ئەز دزانم چ دەريايە، ئەم كەفتىنى
هزر و تەخمىن، نابنە كەقر خوه پاقىنى
ئەم هەفت برا

هەر يەك ژ مە - بو عەشىرى - ستوونەكا سەرەكيبە و
خەجى خويشكە، يا رەخى يە..
راستە ئەو ناموسا مە يە..
لى كرىتيا هەميا مەستر بو شىخى يە..
قى دەلىقى برپارەكا مەرد دقتىن

شیخ نہ بیتن
کۆره گری قہ ناییتن..
هلۆ بچین
گازندین خوه ژى را ببهین
برایین خوه وه سیهت بکهین
چرایین خوه - ئەمانه تی - ئەوان بدهین
* * *

پشکا چاری

(1)

عهلی و میرخان
بھه قرا بوونه دوو کونده بوو..
دوو ریتینگین شه قپه رست و
کاروانی وان بو شاری چوو..
نیزیک شاری هنر دکهن،
تفهنگین خوه کیتفه ببهن..
(هه موو باژار ئیمان حیز و پاره دزن))
تفهنگ، ئەقین، خوارن نه هینه پاسکرن
پیش چاڤ، به رده ست .. ناهیینه ئینان و برن..
لهو ری بادا و

بهره‌ف گوندى مالخالا خوه دهسپيكرن..

* * *

هيشتا سه‌هر

دوو دهر به‌دهر

ته‌فدا كه‌دهر

هه‌موو كه‌رب و پى بى مه‌فه‌ر..

هاتنه ((بازى)) و

هه‌ر پينگاقى كوفانه‌كا مه‌زنا لسه‌ر..

مالخالا وان ته‌سه‌ر نينه

گوندى هه‌موو تليلينه

هویر و گرغه، ژن و ميترقه

داخزکری و داوه‌تینه

* * *

ئه‌فچ حاله

هندا كه‌يفه، هندا كه‌يفه

هنده‌ك ميتقانيين خه‌مانه

هنده‌ك نينيكيين سه‌مانه

دهستوداريين دوو براييين دوهى شه‌قى

نه بهايى شه‌پى گوندى و

هه‌وارانه..

نه ته‌فرۆكه، هه‌ژى شاهى و داوه‌تانه

* * *

ناچاريا خوه

ژ بى خه‌وى و بى هيزيا خوه

بى گيرۆبوون

تفهنگین خوه
دانانه مالا خالی خوه

* * *

(2)

سپیدهیه و

مالا شیخی تیشتا خواری و
حیله حیلا ههسپی خوه‌دای،
یا نازاریای،

هیش هه‌تافی لینه‌دایه ..؟

"چونکی مالین پهری شاری،

دووماهینه

شه‌ولی بارکته، هه‌تافی بیته .."

ئه‌ف سوحبه‌تین هیقه و ویقه ..

هند که‌رک و هند ب ریقه

یان سه‌رهاتیین

سنیله‌یی خیقه یا وان نه‌هاتیه‌ده‌ر

کوچکا کریه قیسته‌قالا هه‌مه‌رنگا بی سه‌روبه‌ر ..

* * *

ده‌نگی زه‌نگلا ده‌رگه‌هی

بینقه‌دانه‌ک ژی‌را فه‌رکر ..

دوو زه‌لامیین

ره‌نگ پویته بووی

هاتنه ژورقه و ..

هنه‌ک سوهن ژ وان قه‌رکر ..

دوی سلاق و سه لامه تیان
مینا به فری و سه نگا چییان
میهره جانا چه په لگه هی
جاره کا دی نوی ده سپی کر..

خه مین کویقی..
کرنه ناش و
کول و کوفان بوونه هیتقران و پیدا کر..

* * *

"زهرۆ" ی چاچی
دوو سی جارن چا تی کر و بهر جمعه تی گیرانده فه..
زهرۆ، چ زهرۆ بوو

ئهو بهارا ناڤ زستانا دیوانی بوو ..
خه مره قینی
ته ڤ دلته نگیا سه ر سفری بوو..

سپه له گری
گه له ک تشتین جمعه تی بوو
لهو خوی یا وی هه موو گاڤی ناڤ گرا را سو حبه تی بوو..
گه ر نه شیا با

سو حبه ته کی خو هشر لی که ت
یان به رسقا

پرسیاره کا زه جمه ت بده ت
دا ده ست ها قتی

نه پینه کی ئاشکرا که ت،
زۆربه ی جارن

ئه ڤ پرویدانه دگه ل شیخی بوو

مينا ٿيڙو ڳوٺيئي " ڪا - ڇا " ميريءَ ميران؟؟
ٿهوي سو حبه ته ڪا ڪه ڦن لي ڦه ڳيڙا:

ٿه زبهني شيخ، ته ڙ بيره
پيش دهه سالان
چاخي چووينه گوندي فهلا
مه چهند ڪوشتين،
ته ڦ مالين وان تالان ڪرين
پهز و چاڦري سه رڙيڪرين
(چهند ديلائان .. دور مه نجه لان ده سپيڪرين))
ته ٿه زبهني!؟
ڪيلو ڪه ڪا - هه ميا جوانتر - ڙخوه را بري
شه ڦي هه مبيي
قه سرا ڙووري پاوان ڪري
ڀوڙا پاشين
درهنگ رابووي هاتيه خاري
ته پالا خوه دايه داري
من ديشله ما نه خريني ڙته را ثاني
ته ڳو:
چو تشتي بو من نه ٿينه
ٿهز دي مرم
وه ره زڪي من قه ماله و
هه ردوو رانان بيه رخينه ..
ناق ملين من مه له مه ڪي تيوه رينه ..
* * *

پاشی زهرۆی مینا بهندا سینهم خانی
هۆسا کولا پۆژا بهری لۆراندهقه:
هه‌ی واخ لمن، ژ وان پۆژان
ژن رایه‌خ بوون
زارۆیی وان لف و په‌خ بوون

هه‌ی واخ دنیا
زه‌لامینیا مرۆفکوژی
(چه‌وا دی‌که‌ی، چه‌وا دی‌ژی)
هه‌ی واخ زه‌مان
خوه‌شی نه‌مان
ناڤقان خه‌مان (چاغ) بوو یه‌مان
یه‌مان، یه‌مان، یه‌مان

* * *

هه‌میا به‌ر را کره‌که‌نی
هندا بکه‌نیی (چا) هه‌لاقیت
هندا بچاقه‌خوه‌راه‌اقیت
وه‌ک ده‌رگه‌هی وی شانویا
بینه‌رین خوه‌دادعیریتن
ته‌ره‌که‌نیی خوه‌قه‌کیشا
کوئجه‌ره‌شین خه‌م و ئیسا

* * *

عه‌لی و میرخان
دوو میقانین بی ژقانن
نه‌سیمایی قی دیوانی ل وان تیتن
نه‌هۆشین وان قه‌دجه‌میین و

نه ته فنی وان تیته ریستن..
نه شهیی وان، خوه تیخیته
ناڅ چو که زیان
نه ټاگری وان، ب چو ټافان فه دم ریستن
* * *

کورپی شیخی هاته ژوررته
سنیله یه .. دیټته پاشیی
دوی من نه هی، هه ره ویقه
مینا پرویقی هیس نه که تیه
ناڅ چو ته لهان
پی ل نه رده، سه ر ل ټاسمان
بیی سلاڅ که ت، پرونشته خار، که فته هزاران..
شیخی گوتی:
- بهرخی بابی، سوهنا له هی
تو نه چوویه خویندنگه هی؟

- ئیرو درهنگ ژ خه و پابوم!!
هه موو چووبون نه ز هیلابوم
من ژی نه قیا خوه گیرۆکه م،
ده رسا یه کی فیرۆ بیه م
ژ قی له زی
گه شتمه پیش فلکا کریکاران
نی تو دزانی، سپیده یان
ته ډ ده وره یه چه ندا پیسه
هند ب ته قران، هند ب بیړان

هند پروونشتی ره خیّ جادان..
هند راوهستای نیقا ریّ دا..
ویّریّ پیدا..
چهند شاگردین خویندنگه هیّ ویّقه تاتن..
یه کیّ لهنگ بوو
نه شیّا ریّکیّ خلاس بکته، من ژی لیّدا ..

- باشه یه لماز!!
دا هه لگری به یه خهستی؟؟

- نزا چبکه م ژ دهستی ته
خویندنگه هیّ .. من بقوئن
خوه مت بکه م..
پولیس کارین کریت بکه ن
ئه ز دهنگ نه که م..

چ تشتیّ پیس
وهک که له خیّ خوینیّ وهر بووی
من ناچار که ن بهه لگرم..
زۆربه ی خولام، یان خولامینّ خولامینّ مه
یین بووینه شیخ
بووینه ئاغا، بووینه پاشا نزا چبکه م ..

- هندی دوکیکل خوه ژ چیا بلندتر که ت
مه چ ژیّ یه..
هندی رۆندک خوه ژ چافی مه زتر که ت

ما بۆ چيه؟

جاروباران

هه ژاره كى، شه ق بى شيف مای

پیت خوه .. ژ بهر كا خوه دريتر كهت..

هه را ژ خوهيه!!..

نه ترسه . ز دل

قان ره فتاران

چو زيان و چو هه مبهري تيدا نييه !!..

* * *

ميرخانه غای، پشوويا خوه هه لكيشافه:

- سبحانه للا .. ئيرو ئاريشه يين دزين..

به لا سه ر زك يين بو مه تين..

شيخ تاهري لى جافه دا:

- قه دا هه نه،

ئيراده يا ره بى مه يه..

ئه ق دنيايه پر به لايه

خي ره تاغا

ل گوندى وه چ پرويدايه..

- چيروكا مه يا دريژه

پر پرويدان و پر دل ئيشه

مه پى خوه شه

جههك قه دهر

دوو چاقين سور، دلهك سوتى

كوفانا خوه ژ ته را بيژن..

* * *

هەر سی رابوون
چوونه ئودا نقشتنی
سوحبەت خوەش بوو
تەق نەینی بوونه خەملا پروونشتنی
هەر پەیفەکی
پەرتووکه کا کینه کا رەش دا خوەندنی..

* * *

خەجی و مستۆ و خزمایینی
گوندی و جەمۆ و برایینی
مەلا و بەهی و پەردا دینی
تفەنگ و چیا و جوامیرینی
ئەقان پەیقان، تەق قالاتی، تژی کرن،
بوونه پیل و شیخ و میقان گەل خوە برن،
ناق دەریایا خەم و هزران
شیخ بن ئاڤ بوو " بیرفە کرن " لی بوو مرن
بەری مرنی،

وهریسه کی پرگار بوونی بو شیخی هات
نەخشی داڤین تەقنە کی پات
ناق تاراتیا ژینا وی دا
رۆژە کا دی دیسا هەلات

بەر شەوقا وی

هەلسەنگاندن

چارە و جقات

پاشی رابوو

دەست پەرخاندن، نیف گرنژی:

- ئۆھ نەترسن!!..

ئەق زنجیرا کارەساتیڭ هەوہ گۆتین قەت چو نینە..

خەمیڭ مەزن

سەر کەسانیی مەزن تیڭ و ھوین دزانن

مەزن کینە..؟

دوو سەعەتن

ئەز دى چمە مولاقاتین کاربە دەستان

ئینشائالا ھەموو چارە دقە دیتینە..

گەلو .. ئیرۆ

فراقینا سەرکەفتنی بەھەقرا دى خۆین

یڭ دى ھەموو مزگینینە

* * *

(3)

بەرى برسا نیقرۆ بیتە ھیقین بو ترسە کى

شیخ زفریقە و گۆتە ئاغان:

- ھلۆن بچین بانى قەسرى پە یاسە کى..

- ئەق سەربانە

مینا بانى کەھا دمدم

ژفانە کە و ھەر ژفانى

دەبیت قوناع تیدا ھەبن..؟؟

پینگاقتین مە چەند سقک بن

خوہشییڭ مە دى پتر بن..!؟

تینا ژینی بن چال نابیت

هېڙا حهزان بنېر نابت
هه موو تاگرې مه د دل دا
هه موو هېڙا مه د مل دا
دى كهينه گورز، بو له شكرې تولستانى..
كولا مه زن..

نه خه جى يه، نه مستو يه، نه سيقدينه
دهرده كى دى ييل مه يدانى..

رېش و پروتېن
سهرى خوه ل كه قره كى قايم ددهن
كه قرى مانى يان نه مانى
هو شياريا مه
چه ندا زور بيت، هيشتا ي كيمه بو ركمانى..
* * *

كهس نكاريت
ركابه ريا به فرى بكهت
ته گهر هه قالينيا رورژى دابن نه كهت..؟!
كهس نكاريت
نيچيرقانيا پارا بكهت
ته گهر ريكين خپاندنى دهرباز نه كهت!؟
شيخ ژى نه شيت
هه موو په يقين ميثانين خوه
سهرژى بكهت،
ته گهر ئيرو خه لاته كى - چاقشور كرنى - چاقين تاغان
تارى نه كهت..

لهوما گازكر " زهرؤ " ي چاچى:

بهره‌فۆ ئۆدا " خانى " دى چى،
وى تغهنگا پشت نقينا
ژ مه را بينه و
كيفدانى وى وه كو بهرى دى وهرپيچى..
* * *

ئه‌فۆ خه‌لاتى زهرۆى ئيناي
دايه شىخى و
مينا ره‌شماره‌كى د ناڤ زه‌فقيه كا بهارى دا و
بهر هه‌تاقى بهرقان ددهت..

سه‌ر ده‌ستين خوه
چه‌ند وهرگيڤا بروسقى دان..
چاقه‌پى بوو
ئه‌فۆ رۆناهييه كه‌هين دلين هه‌ردوو ئاغا داگير بكه‌ت..
به‌رى ئاغا هزر بكه‌ن
ئان (چه‌وا بيت) به‌رسف بدن
شىخ لى زڤرى و پى ئاشى سفكتر كر:

- ئيرو به‌ختى مه يى كه‌تیه
د ناڤه‌را خه‌نجه‌ره‌كى و كه‌قلانى دا و
هه‌ر ده‌سته‌كى خوه پاڤيتى
ده‌بيت تڤى جه‌ساره‌ت بيت..

وه‌ختى گه‌رمه
يى دكه‌ليت!!
مينا گوللى دناڤ لولوى دا يى دزڤريت!!
بو مه تيتن

هەر کهسانی دژ راوهستیت
 دهییت خودان شهجاعت بیت..
 گهلۆ .. چهوا هەر زهلامهك
 دهییت بیته جهرباندنی
 گهر بهایی جهرباندنی بیته مرن..!؟
 هەر تفهنگهك بهری شهپری
 هوورك بیته تاقیکرن..!؟
 لهو دخوازم
 نیشانهکی.. دویش دلّی خوہ بو من بگرن،
 پاشی ژ کهرهما خوہ را
 ئەقی دیاریی هوون وەرگرن..!؟
 * * *

هەردوو ئاغا
 پر ریژگرتن خوہ شکاندهفه
 سوپاسیقه بهرسقدافه:
 - کانی نیشان ل قی دهشتی!!؟
 مه دیاریا وه بدل قهبوله و
 وه سه گفانی پر ژ دهست تی..
 * * *

شیخی تفهنگ سهر چهوالی بانی دانا..
 ستیریکا خوہ بو شوپییری تهراکتوری
 هوورك هفه خوار.. جهلهب کیشا..
 گوته زهروئی:
 قی خهلاتی مینا بهری پاکژ کهفه
 قهنج ههلگره

به‌رده‌ست نه‌بی

پاشی بنیپره جهی گولله‌ی

تبله‌کی بن گوهی چه‌پی

* * *

پرسا گه‌می و که‌نیا گوندا و دزیا ته‌خان

ناڤ که‌له‌خین سالی‌ن گران،

هیل و ته‌رتیفین سفری بوو..

مینا گه‌میا نوحی که‌قن

ژ هه‌ر ره‌نگی

ژ هه‌ر تامی

تشته‌ک تی بوو..

هه‌ر که‌سه‌کی ژ جهی خوه

بین هه‌لکیشان

تف داعیران، ژ نیعمه‌تان کاکل کیشان..

شیخ و ئاغا

ژ سه‌ربانی هاتنه خاری و

چهند میثقانان

ژ دیوانی

دا دی پی وان..

هه‌موو هاتنه جهی خوارنی و

وینه‌یه‌کی په‌هله‌وانی سینگ پر خه‌لات

ره‌وشا دیوارین ئودی بوو..

ئالی دیکه.. قورئانه‌کا هه‌لاویستی

شوینا په‌یمان و سووندی بوو

میثقان هاتنه

پیشکیش کرن، ئیشارهت ناڤی خودی بوو..

* * *

پشتی نان خواری و دست شوشتنی
شیخ و ناغا و چند زرته کین میړکوشتنی
چوونه ئودا پروونشتنی

ئهڤ ئودا هه

جار مهزن بوو..

دوو جار هندی چهپ و چیرین ناڤ فنجانی فاله کی بوو..

هه شهش زهلام

کرنه ژههر

ژههرا رهشا ، گهلهک جارن - بوویه بهفر..

ئهوی بهفرا

تاجا چیا

قهیدا میړا و

بو جوانیا کوردستانی سیما و موهر..

ئهڤ ئودا هه

جار بچووک بوو

هندی نالا ههسپه کی بوو..

هه شهش زهلام

بوونه خالین شوین بزماران

دویف غاردانا ههسپی هزاران

دبوون ههلم

نزم فرین، چریسک دان..

ناڤ پرووسیان مان ستهور..

چەند بلند بوون
هاتنه شیلان، هەقرا حەلیان
بوونه عەقرین بەلەگەور..

خوێ گفاشتن
بوونه باران
هنداڤ دەشتین هیش نەناسین زەند و تەقر..

بارین - بارین
نەخش بارین، تیۆر بارین
سەر زمانێ شیخی بوونه پەیف و هزر..

- ئەرد و ئاسمان مولکی میری سەنتەنتی
هەموو بەندن، ئەو ددەنتی

ئەمرین خودی بو دنیاوی و قیامەتی

لی بو ژینی؟؟

فەرمانین مە ژ دەولەتی

دەولەت بابە ئەم زارۆکین

دەست دریزی دژ فەرمانان

ژەهره کوژە ناڤ دەرمانان

شیان هەموو دوو قووتن

یە کا سۆرە، تەڤلە عەنتن

یە کا سپیە، پەر پەجمەتن

شوکر و سەنا بو خودی نە

ئەم خەلە کین رستا سپینە و دویڤدا دمه‌شین

بو‌سلمانین، خودی ناسین، پەش پیمانین باغی گەشین

هندی دنیا هەیه و هەبیت

نابیت ژار و زەنگین تیدا نەبن

ژار برنجن، چهن بقۆتن جوانتر دبن
کورمانج ئهردن، چهن بکیلن باشتر دبن
نابی کورمانج دویش مه نه هیین
یان خوهشیین مه، فهقیر بمین
بهلی گهلۆ؟؟

ههر چهند سالان
دژ مه رادییت
سه گفانه کی ئارمانج شکین..
دچیتته چۆلان

خوهسه رادییت
چهند قاچاخچی دویش دکهفن.
ب هیجهتا عه داله تی
پاری و جلکین میران دقین..

مه ژی ههز و غیرهت هه نه
بو ههر غه دری خه فک هه نه
غه درا ئیرو چهند مه زن بییت
عه قل و قوهت مه بو هه نه
مه ته ژانین

کیماتیا خوه و سه روبه ری وان ریگران
وه ختی هاتی؟!

دانین ته فنی نه خشی گران
هه موو ئالان ئەم سه ح بکهین
ههر نیپینی، سه ر پاره ستین، په ئیان بدهین
ههر بوسته کا ئاریشهیی،
ئەم ریکه کی ژی را ببهین

یہ کہم پینگاؤ
(دہبیت ہر دم تاگر پاخفت
میرخانہ غای مہ فرزہ کا چہ کدار ہہبیت..))

پینگاؤ دی
سپیدی زوی
عہلی پاقت..
چ خالہ کا دەست نیشان کہین
دہبیت پیّ خوہ ویّریّ دانیت..
شاخرہ نیا وی ناڤہ ہہییّ دا
دہلیفہ کا پر زیرینہ
بوّ قہ کرنا مافخواستنیّ دادگہ ہیّ دا..
ہہچیّ دخوازیّ؟؟
دیّ نفیسی دہیہ قازی
ہہلبہت تہو ژی قہبول ناکہت
کہنگی داخواز، بوو ئاریشہ و زورانبازی
قیّ دہبانجیّ
دیّ وی کوژی و
تہو پؤلیسیّ بہر دہرگہ ہی دہیہ بہریّ..
ترؤمپیلہک یا بہرہہ قہ
ژ بازار ی چی یہ دہریّ!!
ناڤہ گوندیّ خوہ
تشتین خراب دژ مہ بیژی
ہندی دشیی
ژ کیسیّ مہ پارہ و چہ کان دانیہ سہریّ..
ہہچیّ جوامیر

يان خورت و تير
 دىّ خوه گهينىي و قارى كهى و..
 شيره تين مه ژى را بيژى ب نيشان و سير..
 شهوين نازا
 پر شارهزا
 دىّ هنيىرى.. ناڤ مه فرهزا ميرخانه غاى
 دا بيته شير
 خهلكى گوندى دىّ قايل كهى
 كو ميرخانى ب خورتى و زورى " خهج " دايه من
 ئيرو پينقه شهوه دژمن
 سه رژيكرنا شهوى و شيخي و ههر زهلامى بسهر دهوله تى..
 شويينا ههتك و قه بجه تى
 فهرتره ژ ماچيكرنا دهريزانكا ناڤ بهه شتى
 فهرتر شهوه..
 تو و قاچاخچى
 هه قبه نديين خوه گرى بدهن
 دهن گوياس و نهينيان ژ ههڤ خوه را بين و ببهن..
 خهلكى گوندى باوهر بكهن
 شهو دهرامى و داىكا مستوى ههژيك دكهن
 دىّ پوقدانا شهرفمه نديا
 عه بدوللايى مامى مستوى
 يان دهسكىسى و زيړه قانيا
 ناڤ وان دا بووى
 دهليفه كى وى دهرامى
 سه ر رايه خا مالى بكوژيت..

سقاندەکی و دیها گیای لی بسۆژیت..
 بەره‌ق شاری بلەز و بەز قە بو ئالی مە بلا پرەقیت..
 دی هەول دەی
 ئەق دابیشە گەمارە بیت
 ناقبەرا تە و هیزا دەر قە چ گومانەك جەما نەبیت..
 کوشتنا عەبۆی خەما تە بیت
 دویف بگەپرئ
 مسۆگەریا وی نیچیری، دی یا مە بیت..
 ئەگەر تە کوشت
 کە قیا بەفرا تەق باوەریان، تەقدا بەهوشت..
 ویئ بوویە کاربە دەستەك
 ناقبەرا مە کار و تەقنی نەینیا پەشت..
 ئەو دەستەكا
 خوە دانای میر، نان ژئ حزرەت..
 مینا غەدرا
 گەلە کین دن
 گەلەك جارن، بووینە دەولەت
 کەینە گوستیل تپلا خوە دا
 جار کەینە شیر، جار هەلامەت
 * * *
 دویف دەرچوونا .. ناق پیلانا شیخی دانای
 ئەق جقاتا ژئ هاتیەدەر، بەین قەدای
 ئەنجام دیار بوو
 پستی هەمیا تەرە کەنیا رەزامەندیق دویف را بەردای
 * * *

پشکا پینجی^۷

(1)

چہوا شہ پال بہس تیژکین خوه دحہ بینیت..
یان ژی عاشق بہس یارہ کی دئہ بینیت..
وہسا ئیرو

شاخین توورہ

بہس کورین خوه ہمبیز دکہن

جوانیا خوه

دلسوژیا وان تیکووز دکہن

ہیستریں خوه بلوولیه کہلین تقہنگین وان پیروز دکہن..

ہەر جارہ کا

شہیی داگیر کہران کہ تیه

پدینا وان،

ددانین وان

وہک خہزیمین پاہیزہ کا بہر باھوژی

یان سوارہ کی بہرزہ بووی کہ تیه توژی

بین شکہستین

که تین بهر پین، سوارین چیان..

* * *

پشتی تۆقه کرنا ره خی کانی..

گولوازه کی تیشکان بهردای،

هه قاله کی، فیتیه ک قه دای،

زیره قانی سه ری چپای به رسف لی دای

مه فرزه بی

ناقئ چوونی ژ خوه را دانای

هه ر مابه یینی

جو تکه کی وان ته قراز مه شای

پر هوشیاری نه خشین ری کی بجه ئینای..

* * *

چاخئ هه تاقئ

نه شیای زه تر خوه بلند که ت

سه ری شاپئ گه شته ده ری بنگه ها خوه

* * *

دهرگه ه قورمی داره کی بوو

دخلو لی دا

هه موو هه قال چوونه خارئ

ژبلی دوو بین قه ناسه قئ

چوونه شوینا زیره قانین هنداقا ری

بی دو ماهی بی

شوینپی شووشتن،

ته ق پامالین

هه موو ته سه ر لی برنه ده ر،

پر خاپاندن، دهری گرتن
ههم هونه رین وندابوونی
دانانه سهر..

* * *

ژوردانی یی وی بنگه هی
دهه پیپک بوون
بیایقی وی د هندور دا
وهك شكهفتان
وهكه دلین تهف بیبهختان، نه راییک بوو
تههتیه کی پان .. لی راییک بوو
ثالی چه پی کوله که کا پر پهرتووک بوو
ثالی راستی تهخته کی بوو
بارگه هی وی، که لوپهل و رهخت و چهک بوو

* * *

بهر ساپیتکا
کولینکه کا فرهه هه بوو
دهرووکی وی
ناق ریله کی پر تهراش بوو
سهر ههمیان را
ئهف کونجا رهش
باره گایی مه فرهزه کا دهقهری بوو

* * *

(2)

هه چیی ژدل سیپان بقی..

بیرھاتنیں مہابادی ب چاقان بی..
ہر بہاری دگل " گارہ " ی جارہ کا دن نوڑن بزی..
وہک سوولاشکا مہیدانکا خن داقین پوڑی و
ٹومیدین خوه بہہقرا بکی..

دہبی ہر دہم

ناق دہریا بیئ کوقانین کویر

ریتینکھک بیت،

یاخیبوییی دژی رھقی

مینا نلند سلاق دکتہ میری شہقی

ناق کاروانی " روتیا خہبات "

جی خوه ہہبی..

دہبی ہر دہم

ل پیشمہرگان میتان بہہ..

مینا ٹیرو

ناق بنگہھی بہرخوہدانی

دوو تھقیندار ہہم میتانن

پر دلشادن پیشمہرگہنہ..

ہہم دلدارن

مہی فہخوڑین پیمانہ کا پر ہیژمہندن .. ہندی ہہنہ..

* * *

مہزنترین پھیسک تھوہ

چاخی نافرہت بیتہ دایک

ما " دای " چنہ!؟

تھگہر

دایکا دایکان

" وہ لاتی جان "
کہفتہ بہندا داگیر کرنی
بوو پاریہ کی خوشی مرنی
* * *

خراپترین پھیسک تھوہ
چاخی زہلام
پی نہزانہ
کورئی کی یہ و .. دی بیتہ بابی کی ..
بو ژیانے و ٹاسویا دوور
وی نہبن ری ..
* * *

(3)
تھو مہ فرہزا
بشکوژا باغی و ہلاتی
بوو ہہ تاقا،
ناقہ بنبیقی ہہ لاتی
دوو ریژکی، بہرامبہر یہک
پروونشتنہ خار
کادرہ کی تھمری تئیہ تکرنا چہ کی
دا ہہ قالان و ہاتہ زمان :
- گہ پیا نا مہ
یا تیکووز و تاقہ گر بوو

ئەرك و كرىار بجه هاتن، سەلامەتى زقپىنەقە..
چەند شانازىيە
بەرەپىشىن
دەقىقەكى، سەر گىانى
شەھىدىن خوە هەستىنەقە..

هېشتا ژ پى قە
سرودەكا بەرخوهدانى كره خىقە:
(تارى، تارى)
ژىنا كوردان تەم و تارى
كردۆ رابن، هەلكەن چرا
هنداڤ پىلا دانىن پرا
بىرىت تارى، بىرىت تارى

+++

بەر سىبەرا چار خەنجەرا..
بىرەكا نوى، كاروان تاژۆت
بۆ ئەگەرا..
كاروانى سۆر، چوو رىكا دوور
رىكا درىژ، پىر كەند و كوور
بىرن سنۆر، بىرن سنۆر..

+++

دى سەرژىكەين
چەوساندنى
ئەم ناھىلەن لەشكەرەين هۆق..
رىيازە مە بژىن بى چىن

دنیا ئاڧا بۆ مرۆڧا
بژی مرۆڧ، بژی مرۆڧ))

پاشی بریڧه

جهولا بۆری ههلسهنگاندن
هه موو گری و کیم و کاسی و خالیڻ هیژدار
یهک - یهک هاتنه فه کۆلان و تۆمارکرن

پر شانازیا

وی خه باتا نهیڻیا رهشوی کری و
کۆترا دلّی جه میلایی تیدا فری
پهروژکرن..

* * *

سهه بریارا وی جڧینی

وان نویهاتیان

بۆ بنگه هی مه شکرینی و پهروه دهیا شوڤه شگیرپی
ڧری بکهن..

چاڧدیڤیه کا چر و همبز

سهه بزاقیڻ

شیخی شاری و ئاغیڻ گوندی بیته کرن..

دهبی نه خشیڻ فه ریچکانی بینه ریستن

دریڻ گیژبونوی لی بدهن ..

* * *

پشتی خوارنی و پشوودانی

پشکه کا دی ژ دهستورین

پارتیزانیی بینه دانین

چه واړيكا
به لاقرنا وه شانيڼ نوي بيته كرن
ناقى شهقى و
وهختى چوونى و دهر كه فتنى
ژ به پرسي له شكرقاني
بين وهرگرتن.

* * *

فهرههنگوك
ټهيهوت: په يقه كه ژبو مخابني و حهيف و داخ كيشاني تيته گوتن، مينا د گوتنا
پيشينان دا هاتي: (ټهيهوت، داىي كچ فروت، دا ب كه زانه كى و
كه لوت).
ټاريشه: پرژبله م، گبروگرفت، پرسگريك، موشكيله.
ټههؤ: تهيره كى نيچيرقانه.
ټاڅروى: شهره ف، پر شانازى، غيره ت.
بورجا پيزا: ټه و بورجا خا ر يا ب ناقودهنگا باژپري پيزا ل دهقه را توسكانا ل
ټيتاليا.
بؤز: ټه و رهنكى ژ تيكهه لكرنا رهنكيڼ رهنش و سپى پيك دهيت.
بودخانه: په رهنستگه ه.
باراباس: هه قده ردى مه سيحي و په هله واني رومانه كا جيهاني.
بى سيناهى: بى رونا هى، بى بيناهى.
بيدل: ترسنوك، بيخيره ت، جه بان.

بەنەفش: بەردلکا جەمبەلی بی کورپ میری هەکاریا، پشتی دەنە شوی، نافی
کورپ خوە ژێ دکەتە جەمبەلی.. ئەو بەیت و ستران و لاقژەیی پێ هاتینە گۆتن
گەلەك دبه لاقن.

بەهی: تازی، شینی.

بی پیل: دەست کورت، بی پاره، هەژار.

بناس: سە دەم، هۆ، سە بەب.

باھۆز: بارۆقە، رەشەبا.

بنیشف: سەراق، ژیرزەمین.

پە یقستان: کانگەها قسەو گۆتنان، مملکە الکلمات .

پاچۆلک: ئەو قوماشی بچووکی پێ تیوەر دکەن.

پەلەمۆر: خولیا تیندار، ژیلەمۆ.

پالک: بەتەن، پەسار، پەخی گری ئان ژێ چیا.

پێخوسک: دەنگی پێیان ل وەختی رێقەچوونی، نەمازە چاخی نەینی و نەپەنیان.

پرا دەلال: ئەو پرا ل سەر خابووری هاتیە ئافاکرن، ل باژیری زاخۆکا بەهدینا و

مینا د بەیت و سترانیین فۆلکلۆری مە دا تینە گۆتن، کو چەند جارن، ئافاکر و

هەر دەهەرفت. هەتا رەئی دکەفتە سەر هندی، کو دبیت یەکی ب رح ببیتە قوربان

و بکەنە د شەنگستین پری دا... ئەوی رۆژی چاقەپری مان و هەتا نیقەرۆ کەس

نەهات ژبلی کچا هۆستای و سەیی وی. بەرەپیشین هۆستای کەیف هات کو سەیی

د پێشدا تیت و دی بیتە قوربانی.. لی چاخی نزیك بووین ((سە)) قەما و کچا وی

گەهشت. ئینا وی ئەو فەرمان بچھ ئینا و کچا خوە (دەلال) کرە د ناڤ دنگین پری

دا - لی مەزەلەکا بچووک چیکر و کولەکەکا رۆناهیی پیتقە هیلا - و هەتا دەلال

مری هەر د وی کولەکی دا خواری و ئاڤ ددایی..

پەیکقان: خەبەرگەهین، قاسد، مفردی.

پنیانشی: عەشیرەکا کوردانە ل دەقەرا هەکاریان، ب کەللە رەقیی ناقدارن،

کیماتیی بۆ خوە دانانیین چەند زیانا زۆر بیت و دەسکەفتیا کیم بیت.

پەيت: رېڭكوپېنك، كشت، تۆست، شديايى.

پلغان: سەگقان، خوەدان فەرسەت، ئارمانج شكېن، نیشان خوەش.

جاجم: خودادەيەكە ژ رويىسى درست دكەن.

چەقەنگ: نیشان، رەمز، سومبول.

چيخ: لەقەنان ب بەنين ستوير گريڊدەن و وەكو چەپەرى دريژ دكەن و دەيتتە لويلدان و وەختى پيئتى ب چەند كيئان قە تيتتە گريڊان و لدويش حەزا خوەدانى تيتتە قەدان.

چەپەر: شفكيئ تەر ل دۆر دارين كەلەم دئالينن و وەكو دەرگەھ و نابەر و ديواران تينە بكارئينان. ئان ژى سەنگەر و خەل و تابينە..

تاووسا سەرى سالى: ئەو تاووسا ئيژدى ل دەقەرپن خوە دگيپينن و بارەبيى پى دجەمينن.

تلېژارە: سەرەتايە گەھينا هەر تشتەكى.. مينا ژبو تری تیتتە گۆتن، چاخى ھنەك تلى بالەتە دبن و ژى بينە بژارەكرن، دييژنى: "تلېژارەيا تری، ئەق تری تلېژارە بووى". ھەلبېژارتنا تشتى گەھى و باش.

تۆمك: ئەو گەنم يان دانەوئەيى ددەنە مريشك و تەيران (پەرنەيان).

تيل مەرجان: گۆقەندەكا كوردى يە وەكو شيخانىي يە، لى وەختى زقپينى خوە دچەمينن.

تارمايى: رەشە.

تەدارەك: خانەدان، شيلان، مالدارى، تەرتفكرنا سەرۋبەران.

تەخ: چين، تەرەف، ھيئ، گبقە .

توقەكرن: سلاقكرن، چوونە دەستين يەك و دوو.

خيل: قير، كەتكۆر، ديتنا خار.

خابوور و ھيىل: دوو رويبارن نيژيك زاخۆ دگەھنەيەك.

خاك: شەلوال و كورتەك، جل و بەرگين پيشمەرگەى، ژ پەنگى خاكى ھاتىە..

خەفك: خەپك، تەھە، سویتە.

خەزىم: بەلگە زەرپن پاهىزى.

حەجى رەشك: ھەجھەجك، ئەو تەيرى پەژ (دېم) قەدىتى و رى نىشا نوح
پىغەمبەرى داىى، كول سەر چىايى جۆدى پەيا بن.

درىاز: شالۆك، داسىكا دروئىنى.

دىل: ئىخسىر، بندەست، گرتى.

دۇلا زىرپن: نھالەكا نىزىك گوندى "زىوہ"، ئەو گوندى پویدانىن فى چىرۆكى لى
قەومىن.

دەرامى: ئەو كەسىن بىيانىنە د ناڤ باژارەكى يان گوندىكى دا.

دەسكىس: دووروى، جاسووس، ساويسك.

رەشەلەكى: گۆفەند تىكھەل، يان ژى ژن و مىر پىككە.

زىمار: ئەو ستراىن ل بەھيا تىنە گۆتن.

سندرىك: داربەست، تابوت.

سەخمە: دىوارى ھشكەبەرى ددەنە بەر بەتەنەكى. يان ل بەر لاتىن رەزان تىنە
ئاقاكرن.

سووك: بازار، جھى كپىن و فروتنى.

سابورودا: مېھرەجانەكى ناڤدىرى رۆژھەلاتا دوورە تەڤ پەيكەر و مىناكىن
شاررستانىتە ژ بەفرى تىنە درستكرن: پىشتى گۆرپىنا پلەيا گەرمىى ھەموو
دەلىپن و دىنە ئاڤ.

سۆھن: ھەيىت.

سرىمە: كارتىكرن، تەسىر.

سەتەنەت: كەتخودايى، دىيادارى.

سەلەمىش: ئەو سەلىفكىن مىشىن ھەنگىنى تىدا خودان دكەن.

سەغىبىركن: رايەككرن، سەروبەركن.

سەركەراتى: پركىشان، تايامرنى.

سنىج: رسومات، ئەخلاق.

سایپتک: بهر کاریتنه، ئالی ناقدان ژ بانئ خانئ.

سوولاقا مهیدانکئ: سوولاقه کارند و جوانه ل سهر پروبارئ عه فرینئ.

شیتک: پشتین.

شهره فخان: میرئ جزیرا بۆتان بوو.

شیم: نهحه ویایی، بزاقکه، موزپ.

شاخره نی: پکابه ری، زۆرانبازی، هه قری.

شاپه: رهقد، کۆم، جمعته، قوله، پهل...

فرهکه: سهرئ که نداله کئ رک.

قه ناسه: جوړه تغه نگه کا ب دووربینه.

قاییل: رازی، باوه پیتکری، قانع.

قه ند: شه کرا گر، شه کرا فالک، شه کرا که له ی.

که قال: تابلۆ، له وحه.

که په نه: ساکۆیه کی بی هچکه ژ ته حتی تیتته چیکرن و شقان دده نه سهر ملین خوه.

کوری: دیلک، کلک.

کر: بیده نگ، مت.

که راخ: چاقدیرین دهراقین ئاقئ.

کولین: ئه و کۆنا د بانئ خانئ دا تیتته فه کرن ژ بو ده رچوونا کادیئ (دووکه لی).

مللی: عه شیره کا دهسته هلاتدارا کوردانه، ل چاخئ سهرۆکئ وی ئیبراهیم پاشایی

مللی گه له ک ب نافوده نگ ببوو، ریزا حوکمرانیا میرنشینی ژئ را تاته کرن. لی

غه درا وی دگهل "دهلیل" ئ برازایی خوه کری و "عه دول" نه دایی و بوویه ئه گه را

درستبوونا رکمانی و بیتفاقیی د ناقبه را وان دا نه مازه چاخئ "نوح" ئ گه رگه ری و

شیخئ شه مه ران هاتینه د ناؤقی محمی دا.

مینا: وه کو، شتی.

میرزایی زیخ: په هله وانی ته فسانه یین کوردی یه. نه وه یی ماری هفت سهر
کوشتی. چه نکي هه موو رۆژی سفره کا خواری و کچه کا بازاری ژی را دبر، هه تا
هنه کا ئا ف دبه ردا.. لی ب هه فت تیران میرزای هه هه فت سه رین وی په لماندن و ئا ف
بو وی بازاری هاتی..

ماهول: چه کوچ، کولنک، مه رج.

ماکارتی: نه و سناتورئ ته مریکی یی دژمنی ره وشه نبیری و په رتووک سوتین.
نهینک: عهینه ک، خوه دیک، ئا وینه.

نهار: گری و نالین، رۆرۆ.

نامۆ: مشه خت، بیکه س، غه ریب.

نه رین: ئاقری، سه رنج، نی رین، دیتنه ک.

هی لکیش: هه ر تشته ک هنه ک خیجان ل دوی خوه به یلیت مینا رۆناهی یان هه ر
تشته کی دی.

هۆف: درنده، وه حشی، ده هبه.

همبیز: ئامیز.

هیستر: رۆندک، نه سرین، فرمی سک.

همبز: بو ر، پر.

گاره: چیا یی گاره ل باشووری شاری ئامیدی.

گهوشی: هه رشی، تی کچووی.

گولان گولی: گولا گولانی (may flower) ئا فی یه کی ژ گه میین مه زن بوو
یین خه لک ژ نه ورو پایی پی دچونه کیشو هه را نوی (ئه مریکا) پشتی فه دیتنا وی.
میده ک: نه و پارچه قوماشی نانی و پی خواری تیو هه دکه ن یان هنه ک جاران ب
سه ر هه قیری دادهن، له و ما دیژنی "سه ره قیرک" و نه گه ر بو جلاکان بکارهات
دیژنی "بو خچک".

